МАССА А МЕХКАШКАРА ПРОЛЕТАРЕШ, ВІАШАГІКХЕТА!

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Лакхехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

№ 83 (4096). | ШИНАРДИ, 13 июль, 1965 шу. | Мах 2 кеп.

ПОЛИТИЧЕСКИ БАЛХА ЛОАРХІАМЕ ДАКЪА

Семилетка тIеххьара шу толамца чакхдаккхара шерра социалистически яхь а йоаржаяь чуйнна кхашкара балхаш деш ба укх деношка Нохч-ГIалгIайчен юртбоахама къахьегамхой. Ялат чуэцача, доакъар кийчдеча, хьайбай фермашка доккхий толамаш доах цар хIара денна, практически гIулакхашца кхоачашъю КПСС ЦК мартовски Пленума решенеш.

Юртбоахама къахьегамхошта юкъе иштта яьржача яхьа керте латт колхозий, совхозий юххьанцара партийни организацеш. Цар дика вIаштIехьбаьккхаб наха юкъера политико - кхетама болх, беррига къахьегамхой оарцагIбаьхаб хьалхашка латта декхараш кхоачашдара.

Цу балха юкъе чIоагIа лоархIам болаш я гойтара агитаци. Из политически балха лоархIаме дакъа да. Цудухьа дукхача партийни организацеша бригадашка, фермашка, кхашкарча станашка дика чулоацам болаш, айхха вахарца ювзаенна йола гойтара агитаци вIашагIъеллай. Цар кхетамца белгалдоах тахан къахьегамхошта хьалхашка латта хоадамболлаш дола декхараш, къьгта хьагойт царна юкъе яьржача социалистически яхьа итогаш.

Ховш да, гойтара агитаци дика вIаштIехьъяьккхача моттигашка, дукхагIча даькъе болх дика лелаш хилар. Хьаэцаргья вай Гудермесски районера «Новогрозненский» яха совхоз. ХIанзале совхоза коллективо кхоачашъяьй паччахьалкхенга ялат дохкара план. Дика лел цига кхашкара деррига балхаш а. Майрра ала йиш я совхоза партийни организаце гойтара агитаци дика вIаштIехьъяьккхарах план кхоачашъяра доккха новкъостал хиннадга. Ялат чуэца доладаьча хьалхарча деношка денз кхашкарча станашка хьалтехар сихха доа ца деш ялат чуэцара механизатораш тIахьехаш дола плакаташ, лозунгаш. Гойтара агитаце белгалдаьхад механизатораштa хьалхашка латта декхараш. Ший ханнахьа кхашкарча станашка газеташи журналаши хьакхухьаргдолаш вIаштIехьдаьккхад гIулакх. «Молния» яха листокаш хIара денна ювл цига ара. Цар хьагойт, тахан хьалха латтар малав, малагIча механизаторо мел ялат хьекхад, цо мел ахча даьккхад, иштта кхы а.

Совхоза кхашкарча станашка каст-каста арадувл «Крокодил» яха сатирически газета. Цо хIама тох тIехьабусараштa, цIенхаштта къовсам лоаттабу ялат чуэцача нийслуча кхоачамбоацаращца. Дика болх беш я цигара ЦIе уголок.

Гойтара агитаце мах бовзаш я Шаьла районерча Ленина цIерахча колхоза партийни организаци а. Цо нахаддаш лех механизаторий легаш ураотталдергдола наькъаш. хIара денна эргайоах гойтара агитаци. Кхашкарча станашка дикагуш да хIара механизатора хьалхашка латта социалистически декхараш. Кхетамца терко ю цига материальни безам совбаккхара а. Хьалтеха доахкача стендаша хьагойт хIара механизатора мел алапи тIакхет план тIехкхоачашйича. Иштта хьалтеха я соахка ялат чуэцача хьаьха лаьттарий цIераш а, хIаьта цар даькка алапи а гойташ йола стенд. ХIара пхе дийнахьа хьалха ваьнначунна телаш я цIе вымпел.

Цу тайпара гойтара агитаци дика вIаштIехьъяьккха йола моттигаш кхы а дукхха ювца йиш я, цхьабакъда, республика цхьайолча колхозашка, совхозашка тесса лелабу из лоархIаме болх. Хетаргахьа цигарча партийни организацеша, боахамий кулгалхоша хIанз а кхетадац, гойтара агитаци мел лоархIаме я. Наьсарен района дукхагIйолча кхашкарча станашка геттара ледара вIаштIехьъяьккхай гойтара агитаци. Цига цхьайолча моттигашка хIанз а хьалтеха доахк къаденна плакаташ, лозунгаш. Айхха таханарча деношца бувзам болаш яц гойтара агитаци.

Эсала латт из болх Шаьла района дукхагIдолча боахамашка, Ведана, Надтеречни районашка, Сунженски района Орджоникидзе цIерахча колхозе, иштта кхычахьа.

Из гIулакх кхы дIахо ла мегаргдолаш дац.

ХIанз, республика кхашка балхаш кхехкаш латтача хана, къьстта чIоагIа лоархIаме да массайолча моттигашка дика чулоацам болаш гойтара агитаци вIаштIехьъяккхар. ХIара бригаде, кхашкарча стане хьалтеха хила деза тIахьехам беш дола плакаташ, лозунгаш, хьалхашка латта декхараш гойташ йола стендаш. Хьагойта деза механизатораштa хIара денна карагIдувла толамаш. ХIара саррахьа механизатора ха деза дийнахьа цо баьча балхах фу хиннад: мишта кхоачашъяьй дийнахьара задани, фу доагIа дийнахьа баьча балхах.

Колхозий, совхозий юххьанцара партийни организацеш декхарийла я гойтара агитаце хIара денна терко е. ХIара денна кхашкарча станашка арахецаш хила еза «Молния» яха листокаш. Кхоачамбоацаращца къовсам лоаттабара бокхха лоархIаме да «Крокодил» яха сатирически газеташ. Къьстта терко е еза хьалха латтарий сий айдара, балха юкъе карагIдаьнна дикагIдар дIадовзийтара.

Хьинар совдоахаш къахьегаш ба Нохч-ГIалгIайчен юртбоахама къахьегамхой сихагIа кхашкара балхаш чакхдахара. Юххьанцара партийни организацеш декхарийла я къахьегамхошта юкъера беррига политико-массови болх цIенхаштта тоабе. Цу даькъе хIара денна терко е езаш гIулакх да массайолча моттигашка гойтара агитаци дика вIаштIехьйоаккхилга. Кхетамца пайда эца беза цу лоархIамерча балхах.

БАШКИРЕРЧА МЕХКДАЬТТАХОША СИХХА КАРАЕРЗАЕШ ЛАТТ «IАЬРЖАЧА ДОШО» ЙОККХИЙ ГАНЗАШ ЙОЛА, АРЛАНОКИ ЯХА МЕХКДАЬТТА ДОАЛЛА МОТТИГ. ХIАНЗ УКХАЗА БОЛХ БЕШ Я ЭЗАР СОВГIА СКВАЖИНА, ХIАЬТА ГЕНЕРАЛЬНИ СХЕМАХ КХЫ А 3 ЭЗАР СКВАЖИНА Я БУРУВ ТОХА ДЕЗАШ.

СУРТА ТIА: МЕХКДАЬТТЕН ГАЗИ ХЬАГУЛЪЮ ГРУППОВИ УСТАНОВКА.

Б. КЛИПИНИЦЕРА сурт.
ТАСС фотохроника.

СУХАЛБЕ ЯЛАТ ЧУЭЦАРА

Ялат чуэцаш латт

ТIеххьарча пхе дийнахьа республикерча механизатораша хьекха Iодиллад 24 эзар гектара тIара на бола ялат, хIаьта ялат чуэца доладенча денз 10 июнь тIакхаччалца хьекхад 79,2 эзар гектара тIара ялат, вешта аьлча — чуэца дезачох 43 процент. Аьрда даьннад 58 эзар гектара тIара ялат, вешта аьлча — хьекхача дий даькъах кхо даьъа гаргга.

Хьалха долх Шелковски районера боахамаш, уж на бола ялаташ чуийца доапаш латт: хьакха дезача ялатех 80 процент хьекха даьннад, цунах 74 процент аьрда; ахалел совгIа ялаташ хьекхад Гудермесскии Ачхой-Мартанеи районашка.

Наурски районера боахамаш шоай лоалахошца шелковчанашца цхьан ханна хIана дац аьнна доладеннадар ялаташ чуэца. ХIаьта а уж царел дикка тIехьадисад.

Надтеречни районерча совхозаша укх тIеххьарча пхе дийнахьа 1,3 эзар гектар мара хьекхаяц, чуэца езар 10 эзарнел тIех гектар йоллашехь а. Гуш ма дий, сухалаш иштта мара ца хуле ялаташ чуэцар гаьнна тIехьадаргхилар.

Сихви ца дойташи ялаташ чуэцар — из хIанз бригада, отделене, бIарччача боахама хIара механизатора эггара керттера декхар да. Цунга бода нийъ — ялаташ чуэцача техниках овсарле лакха а йолаш пайда ийбар да.

Ялат леладераша ялатий хьалхара миллион пунт дIаеннай ялат кийчдеча пункташка.

Паччахьалкхенга ялат дохкара хьалха йолх Гудермесски, Шелковски, Урус-Мартана районаш.

1965 ШЕРА 10 ИЮЛЬ ТIАКХОАЧАШ ЯЛАТАШ (ХЬАЖКIАШ ЙОАЦАШ) ЧУЭЦАРЕИ ПАЧЧАХЬАЛКХЕНГА ЯЛАТ ДОХКАРЕИ ПЛАНАХ ЙОЛА СВОДКА

(планах проценташ)

	Хьекхад	Хьекхачох аьрдад	Паччахьалкхенна дIаденнад ялат.
Шелковски	80	74	70
Ачхой-Мартана	61	61	16
Наурски	55	64	53
Гудермесски	54	95	72
Урус-Мартана	50	73	56
Грозненски	50	76	16
Надтеречни	41	60	20
Шаьла	33	82	15
МалгIабика	27	56	12
Ножай-Юрта	26	60	138
Сунженски	22	75	24
Советски	15	100	—
Наьсарен	5	21	0
Ведана	5	50	—
«Грозвино» объединене совхозаш	79	86	0
Консервни промышлен. совхозаш	72	88	—
Скотооткорма треста совхозаш	43	82	—
Республ. ю/б опытни станци	53	68	0
Деррига а республике гIолла	43	73	25

ИЗ ДИКА ДА

ТIеххьарча хана къьстта дика болх беш я Наьсарера № 4 йола швейни фабрика. Укхаза болх бечарех дукхагIа бараш мехкарий ба.

Хьинаре къахьег цар арахецача продукце дикал лакхъярай бетта йоагIа план ханнахьа кхоачашъярай. Масала, май бетта план 100 процентаи июль бетта плат 117 процентаи кхоачашъяьй фабрика коллективо.

Царна юкъера дикка къахьегарца белгалбаха беза швеяш А. Зазоева, Т. Мартазанова, коммунистка йола упаковщица Х. Могушкова, комсомолкаш браковщицаш М. Белиговаи Х. Бузуртановаи, кхыбараш. Шоай задани денна 160—170 процент кхоачашъю цар.

Иштта дика болх а беш салоIаш ба Наьсарен № 4 йолча швейни фабрика болхлой.

М. БАЦАЕВ.

ХА ЗЕХЬА ДIАУХИЙТ

Ялаташ чIоагIа эсала чуэц Надтеречни района дукхагIдолча боахамашка. Паччахьалкхенга ялаташ дохкара план 8-ча июлага 12 процент мара кхоачашъяьяц районе. ХIанад из иштта аьнна даьча хаттара каст-каста догIаш делхандаь да аьле жоп лу кулгалхоша. Кхай тIа хьекха улла кIа юха тIадоалаш латт. Духхьал догIаш делхарах хинна ца Iеш района совхозашка хинна а хIанз а долаш дола а дукхха кхоачамбоацараш бахьан долаш да из.

Районе ялат чуэца хьалхагIа болабелар «Кругловский» совхоза комбайнераш. Ший ханна хьакха а хьекха планах бала боагIачул кхоза дукхагIа паччахьалкхенна мукх дIабеннаб цар. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 20 центнер из культура чуийцай цар. Цхьабакъда, кхыйола культураш чуэцара дукхха тIехьабисаб уж. Ялат чуэцара план 8-ча июле 26 процент мара кхоачашъяьяц цар. ХIаьта кхай тIа тоъал техника я укхаза. ЛерттIа пайда эцац цунах. Цар лаьттах лаьтта хьа а кхеташ лоаллаха уллача «Надтеречный» совхоза кхай тIа болх беш 6 комбайн мара йоацаше а 66 процент кхоачашъяьй ялаташ чуэцара план. Бакъда укхаза а йоагI-йоагIача дIа а оттаяь болх байташ яц цу комбайнашта гIулакх деш йола 18 автомашин. Белгалдаккха дезаш да комбайнашкара ялат дIаозара района совхозашка машинаш кIезига хилар.

Оасар тIадаьнна довш латташ дукха ялаташ да-кх района боахамашка. Ялател дукхагIа я цу кхашкара йоархIаш. Иштта оасаро доадаьча кIи участок я «Надтеречный» совхозе а.

Доахана ялаташ доадаь а моттигаш я районе. Масала, «Надтеречный» совхоза скотникий бехках доадаьд «Кругловский» совхоза 40 гектар кIа. Из тайпа гIулакх хиннад «Братский» яхача совхозе а. Вахабовай звенос делаю хьажкIаш пхеэза йоаяьй бахача наька доахана.

Цхьайолча совхозашка цIена чуэцац ялаташ. Масала, хIара квадратни метр хулача лаьтта 50 дIакхоачаш ка бус «Озерный» яхача совхозе. Хьакхар а ардар а къаьст - къаьста долаш чуийцаб 600 гектара тIара мукх. Нагахьа санна духхьала хьахьокхача способах чуийца баларе кIезигагIа боврбар, хIана аьлча, сов кхаьчабар мукх. Шийга дукхханеша дIаьяха доллаше а из гIулакх иштта чакхдаьккхар совхоза керттерча агронома нов. Шапошникова. ХIанз юха тIадала доладеннад ахкийса канаш. Духхьала комбайнер Абдулаев Аюби цун воI Вахеи болх беш волча участке мара цIена чуэцац ялат. Из чу миштта эц хьожаш бац бригадираш, механикаш е совхоза кхыбола кулгалхой а.

Ялат чуэцача доккхий толамаш доах района дукххача механизатораша. Чуйнна къахьегаш боахк «Надтеречный» яхача совхоза Шагаипов Идриса кулгаладеча цхьоалагIча бригадера механизатораш. Комбайнераша Дурдиев Юнаса, Битаев Абуязита, Кациев Абуязита групповой хьисапе духхьала кхаь дийнахьа чуийцар 185 гектар майдан тIара мукх. Дийнахьара норма 6,9 гектар мара йоацача 7 июле делкъел тIехьагIа ши сахьат доаллаш 20 гектар йолча майдан тIара горох хьекха баьлар уж. Дика къахьегаш ба «Кругловский» совхозера комбайнераш нн. Азиев Эми, Азиев Муса, Азиев Зайнди. Дика ха латтача деношка шишша норма кхоачашъю цар. Дагаев Нурдега я карара кара тела вымпел.

«Братский», «Знаменский», цхьайолча кхыча совхозашка ялат чуэцара во кийчъяьяр техника. Ялат чуэцача йохар бахьан долаш каст-каста болх ца беш хул комбайнаш. Масала, ялат чуэца доладаьча деношка 11 комбайнах 4 мара болх беш яцар, укхаза кхыча боахамашкарчул тIехьагIа ялат чуэца доладаьдале а. Ремонт во яр бахьан долаш дукххача хана болх ца беш лаьттар Юмаев Iийсай, Абукаев Абуязита комбайнаш. Машинашта хьекха даьтта дац. ХIанз бригадашка дIа-юха лелаш ремонт ю летучка я, цхьабакъда, запасной оатхалаш-м яц укхаза. Запасной шоадаг ца хилар бахьан долаш 3-ча июле бIарччача денна сеца лаьттар нов. Бетаева комбайн. ТIехьашкахьа юхакхасташ йола цхьаккха токарни станок яц. Цу лоархIамерча хана лоадам боаца фент хьаяра а «Гвардейский» совхозе аха безаш хул механизатораш. Цул совгIа ялат дIакхахьа машинаш ца хилар бахьан долаш а каст-каста сеца латт комбайнаш. 11 комбайно хьекха ялат дIакхухьаш 8 машин мара яц. Комбайнаш тIара ялат дIакхахьа кхоаду тхо, йоах совхоза керттерча агронома нов. Тулатова. Цхьабакъда, комбайнераша-м кхыча тайпара дувц. Укх бетта ворхIлагIча дийнахьа хIарага массаза боаккх ялат дIакхахьа машинаш ца хилар бахьан долаш 1—1,5 сахьата сеца латта везаш хулар со. Цудухьа цIенача комбайнаца дийнахьа 20 гектар горох хьокхалургйолаш волча аз цу дийнахьа 11 гектар мара хьакханзар, аьлар комбайнера Дадаева. Ялат чуэца доладелга массехказа тIехьадаккхарца 27 июне мара из болх дIаболабанзар цу совхозе. Укхаза догIа кIезигагIа дийлхадале а 10 дийнахьа совхозе чуийцар 290 гектар горохи 100 гектар кIаи мара дац. Бакъда, цул совгIа 500 гектар майдан тIара кIа хьекха Iо-м диллад укхаза.

ТIехьа дIабери лерттIа гIулакх ца дари бахьан долаш хьакха мегаргболаш кхаьча баьннабац, юкъе дукха оасар долаш ба мукх. Района дуккхача боахамашка чуийца йоалаш латте а «Братский» яхача совхозе из культура хIанз а чуэца маца йолаергья ховш яц. Во ду укхаза горох чуэцара балхаш а. Из дIаелехьа лерттIа цIендаьдац кхаш. Гектара тIара 6—7 центнер мара горох яккхац цар.

ДIадахача шераца нийсдича дика кхаьчад кIа. Цхьабакъда, иштта ледара чуэцарон, каст-каста делхача догIашеи, нагахьа санна кхы кулгалхой текха ца боале, кIезига чудар кхерам болаш-м да из.

Совхоза кулгалхоша шоай декхараш во кхоачашдеш хилар хьахьокх цу дерригача кхоачамбоацараша. Доккхий гIалаташ дувлийтад мукхи горохи дIадувча, царна гIулакх деча. Цу дерриганей лоархIам а бах низ тIабахийтта ялат чуэца дезача метте хIанз а шоай борал сихдеш бац уж.

Во вIаштIехьдаьккхад районе механизатораша салаIара гIулакх а. СалаIара эшаш йолча хIамашца кийчъяьяц культетанаш. СалоIача хана ер ма дий аьнна царна деш гIулакх дац. Укхаза яц шахматаш, деша газеташ, ладувгIа радио, кхыметтел гойтара агитаци а.

Дуккхача бригадашкарча механизатораша шоайла а е кхыча бригадашкарча механизаторашца а яхь лелаяц.

С. МАЙСИГОВ,
спецкорр.

ЛЕНИНГРАДА ДОШО СЕДКЪА

ЛЕНИНГРАД, 10 июль. (ТАСС спец. корр. А. Ивановская, М. Герасимов). Ленинграда — революце сийлахьарча города тIема байракх... Тахан цун цIеча полотнища тIа кхаь ордена тIеханахьа лепа яьлар пхи са болча Дошо седкъа сийрда зIанараш. 1941—1945 шерашкарча Сийлахь-боккхача Даьхен тIем тIа советски халкъо яьккхача Коталон 20 шу дизар белгал а деш, кепа теха дIакхайкадаьд Ленинграда «Дошо седкъа» яха медаль яларах дола СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ.

...С. М. Кирова цIерах дола оперен балетен академически театр цIей дездара кепе кийчдаь да. Укхаза хилар партийни, советски, общественни организацей, Ленинградски тIема округа а ТIема-Форда Флота а викалашца цхьана хинна КПСС областнои городскойи комитетий, къахьегамхой депутатий городской Совета торжественни заседани.

Гулбеннараша безаме тIаийцар КПСС ЦК Хьалхара секретарь Л. И. Брежнев, КПСС ЦК Президиума членаьла кандидат вола КПСС ЦК секретарь Д. Ф. Устинов, СССР Министрий Совета Председатела заместитель Л. В. Смирнов, СССР оборона министр Советски Союза Маршал Р. Я. Малиновский, СССР ТIема-Форда флота главнокомандующи, флота адмирал С. Г. Горшков, кхыбараш.

Торжественни заседани хьайийллар КПСС Ленинградски обкома хьалхарча секретара В. С. Толстикова.

— Ленинградцаша кхетаду, — аьлар цо, — вай парте, цун Центральни Комитето хIара денна новкъостал деши йоакхо еши хинна мара 900 дийнахьарча блокаде хьаллатта, Ленинграда тIаоттача моттигашка моастагIа вохаве из лораерий тарлург хинна ца хилар. Партии халкъи моакхаз санна чIоагIа цхьа барт болаш хилар — из ба-кх бирсача моастагIчун бронированни гIаьре йохаяь низ.

Заседане доакъашхой минута йист ца хулаш лаьттар байнача ленинградций сийна.

Iадаьмате чIоагIа раьза а болаш сийлен президиуме хержар КПСС Центральни Комитета Президиум.

Торжественни заседане дIаьхха къамаьл дир новкъоста Л. И. Брежнева.

КПСС Центральни Комитета, СССР Лакхехьарча Совета Президиума, Советски правительства цIерах новкъоста Л. И. Брежнева цига хиннараш а царта гIолла сийлахь-йоккхача Ленина города гражданаш а даькъала бийцар доккха совгIат даларца.

Новкъоста Л. И. Брежнева дIадийшар СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указ, хIаьта цул тIехьагIа, Ленинграда байракха дIатIа а ваха, цига хиннараша чIоагIа тIоараш а детташ, цунах «Дошо седкъа» дIа а беллар. Сийлен совгIат дIаийцар КПСС обкома хьалхара секретарь керте а волаш йолча делегаце.

Доккха совгIат даларах вай хьамсарча Коммунистически партена, цун Центральни Комитета, Советски правительствана дег тIара баркал а оалаш къамаьлаш дир КПСС Ленинградски горкома хьалхарча секретара Г. И. Попова, Социалистически Къахьегама Турпал волча Балтийски завода судосборщика В. А. Смирнова, академика Б. П. Константинова, тIема шерашка ленинградски сигале лораеш хиннача Советски Союза Турпала П. А. Покрышева, сталепрокатни завода бригадира Галина Левашовас.

Заседане доакъашхоша чIоагIа денал айденна тIаийцар КПСС Центральни Комитетага, СССР Лакхехьарча Совета Президиумага, СССР Министрий Советага дохьийта письмо.

ВОРХI ШЕРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯЬЙ

Ер шу долалуча хана шоай торонашка а хьежа семилетка тIеххьарча шера плани ворхI шера плани ханал хьалха кхоачашъяра шерра социалистически яхь йоаржайир Грозненски мехкдаьтта чакхдоаккхача завода установкай коллективаша. Царна юкъе даим хьалха латташ хьайоагIаш я КПСС ХХI-ча съезда цIерах йола Петросов Сергей Рубенович керте латта ворхIлагIча установка коллектив. Укх шера план дезача цIей сийна 7-ча ноябреи, хIаьта ворхI шера план июль беттеи кхоачашъе деш деннад установка коллективо. Цул совгIа цо дерхI укх цхьан шера бархI бIаь тонн Iы, ши эзар киловатт-сахьат электроэнерги кхое. Балха юкъе хьоргья паччахьалкхенна эзараш сомаш пайда бергбола ворхI рационализаторски предложени.

Уж декхараш ханал хьалха кхоачашдеш хьайоагIа установка комсомольско-кагирхой коллектив. Валови продукци арахецара ворхI бетта план 2-ча июле кхоачашъяьй технологаша, хIаналехьа август бетта чотах арахийца продукци эзараш тоннаш я. Йовш йола Iы, доагор, электроэнерги, мехкдаьтта продукташ планах лаьрхIачул совгIа 1,2 процент лохъеннай.

Къьстта боккха кхаъ хилар тха коллектива 15-ча июне, — йоах хIанз установка начальника болх кхоачашбеча Шульженко Петр Петровича. Валови продукци арахецара ворхI шера план кхоачашъяьй технологаша цу дийнахьа. Из ба а ба боккха кхаъ. Цу хана дена хьа тIадоагIача шера чотах арахийна продукци дукхха эшелонаш я.

Мишта вIаштIехьдоал установка технологий иштта лакха къахьегама толамаш даха аьнна даьча хаттара жоп а луш, нов. Шульженкос аьлар: «ЧIоагIа лоархIамеи керттердари да болх нийса вIаштIехьбаккхар. Ханал хьалха социалистически декхараш кхоачашде вIаштIехьдоалийт установко планал совгIа ремонт ца еш болх беш хиларо». Планах ремонт ца еш установко болх бе беза бий бетта, хIаьта цо ремонт ца еш болх бу цхьа шуи ши бутти ба. Беррига теркам тIабахийта лелабу технологически режим нийса лелаяра болх. Установка юкъара технологически журнала. Цу тIа хIара смена болхлоша дIаязду беча балха юкъе нийсденна кхоачамбоацар. тIайоагIача смена дукхагIа теркам тIабахийта беза моттигаш, карагIдийнна дикадараш. Цо торо хулийт вокх сменага режим телха ца еш болх байта. Уж санна дола масалаш кхы дукхха доалаве йиш я.

Арахецача продукце дикал лакха хилийтара а боккха къовсам лоаттабу коллективо. Ер шу доладеннача деношка балха юкъейихьай керда массехк мероприяти. Цудухьа дикка лакхъеннай мехкдаьтта продуктай дикал. Укх тIеххьарча хана цхьа моттиг нийсъеннаяц продукци во я аьнна замечани енна.

ДикагIйола опыт дIа-юха ялара болх а дика лел установке. Цига болх беш я дикагIйолча опыта школа. Цига дувц балха юкъе нийсдала тарлу кхоачамбоацараш. Уж ца нийсдалийтара дола наькъаш хьех. Керда балха баьхкача технологашта къьстта дика новкъостал ду къьнагIча технологаша. Масала, ялх бутт хьалха технически училище а яьккха балха венав цига нов. Радомский. Балха болча хана е балхара йистебаьлча установка технологи, оборудовани йовзийташ дукха новкъостал даьд цунна операторашa нн. Булгакова, Шамардина, кхычар. ХIанз дика байзаб цунна ший болх, хьалха латтачарна нийса къахьегаш ва из. Уж санна бараш кхы дукхха а ба установке.

Иштта хьинаре къахьегача коммунистически къахьегама сийлен цIи лелаеча коллектива тийнна совгIаташ а дика да. Операторие дIачуваьлча бIарг тIаоттаргболча пенах хьалтеха йоал ВЛКСМ Заводской райкома ЦIе вымпели хоаставара листи. Царна кIал хьалтеха йоахк Къилбаседа-Кавказа Совнархозеи Нохч-ГIалгIай облсовпрофеи Сийлен грамоташ. Иштта кхы дукхаза а ахчан премеш тийннай установка технологашта.

Валови продукци арахецара бархI бетта план цхьоалагIча августа кхоачашъергья оаха, — йоах установка технологаша. Из кхоачашъергхиларах дог тийша ба уж. Къьстта дика къахьегаш ба технологаш нн. Бурлаенко, Зайцева, Рыбников, Баулин, кхыбараш.

Б. МАГОМЕДОВ.

ПАРТИЙНИ ВАХАР

ГIУЛАКХА НАКЪА ДОАЛАШ ДОЛА АГИТАТОРА ДОШ

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводерча агитколлектива юкъе 100-нел тIех саг ва. Керттерча даькъе сменай кулгалхой, боккхагIа бола операторaш ба установкашкара агитатораш. ХIара агитатор е коммунистически къахьегама ударника цIи яккхара тIехьа къовсам лоаттабеш е хIаналехьа из цIи яьккха ва.

Агитаторашта хIара бетта цкъазза семинараш ю. Цу тIа а, установкаш тIарча балха башхало теркал а еш, хIара семинар юха, кердайоах оаха, ерригa сменаш чулацар духьа. Агитаторашта къамаьлаш ду завода кулгалхоша, тха завода лектораша, цкъаза кхычахьара бийха баьхкача лектораша а.

Заводе дика агитатор лоархIаш ва № 43-1 йолча установка воккхагIа вола оператор, КПСС член Н. А. Масленко. Из агитатор вола дукха ха я. Масленко дика агитатор хилара тарра белгалвеш дар фуд аьлча, из да ше ю беседаш пропагандистски боараме е гIерташ из хилар. Агитатораш Безбабнов, Гребнев, Штефа установкай группарторгаш ба, хIаьта йоккхагIа йола оператор В. Луничкинас цIей хинна а кхыча гIулакха а хIара белгалдеча денга журналаш тIара, кхычахьара фотографеш, иллюстрацеш гул а еш стендаш кийчъю № 25-2 йолча установке.

Производственни гIулакхаш дика дел № 25-2 йолча установке, цо влияни ю цунна уллаврча № 25-1 йолча установкана. Цигара воккхагIа вола оператор Самойлов агитатор хинна ва Iеш, пропагандист а общественни фотограф а ва. ХIанз цо кара а ийца доладаьд завода фотогазета арадахар.

Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводера дуккхача агитаторех пропагандисташ хиннаб. Къаьнарча агитатораша шоай опыт дIаIомаю № 43-4 йолча установка йоккхагIа йола оператор Александрова, № 43-5 йолча установка йоккхагIа йола оператор Патютько, цу установка начальник Арушанова (укх деношка доккха дика хетар нийсденнад цун яхарс — из КПСС мугIарашка дIаийцай), № 25-2 йолча установка воккхагIа вола оператор Тупицын, кхыбараш санна болча кердача агитаторашта.

Цхьабакъда, долла хIама массаза а дика хилац тха агитаторий. Цар массаза а пайда ийбац политпросвещене кабинетех цехий цIеча уголокашкой йолча материалех. Цафех хIаране декхар да сийлахь-доккхача гIулакха — кердача кхетамера саг хьалкхевара шийта дулург делга.

Тха агитатораша ладувгIарий деташ дешаца хьалхьедаь ца Iеш, шоашкара производственни хьокхам гойт цар. Иштта, масала, агитатор волча воккхагIча оператора Безбабнова теркалдир № 43-3 йола установка юха кийчъяр тIехьадаларо план кхоачашьяра зе дергдолга а. Цудухьа ше бийсанарча вахте хинначул тIехьагIа, салаIа цIа а ца вочулдаш, керда тIаэттача бригадана новкъостал де вусар из. Цо ший хьокхамца ерригача коллектива депал увувттадора, цудухьа установка ший ханнахьа кийчъяь а яьлар. Кхыча агитаторашта хьокхаме ва № 43-1 йолча установка агитатор И. Иванов. Ший политически беседа экономически дешаех дIакъестаяц цо.

Кагирхой кхетамца кхебе безаш ба агитатораш. Кирова цIерахча посалкера №№ 6-и 47-и йолча школай а классай а шеф я завода хIара установкеи участоки. Агитаторий группа доладарах завода парткомо, комсомола комитето, завкомо вIаши дага а льнна, «къонача болхлочун ди» аьнна цIи тулла дола цIей дездела чакхдаьккхар. Цига дийшар дунен тIа эггара хьалхарча космонавта Юрий Гагарина дайта моаршал хоаташ дола письмо а.

Цехашка «хьалхара алапи эца ди» каст-кастагIа чакхдаха баьннаб агитатораш. Цига къаьнарча кадрови болхлоша ловцаш доах духхьашха алапеш ийдеча къонача болхлошта. Цу тайпара дола гIулакхаш дика чакхдоахалургдац нахаца къаьста къамаьлаш деш хилча мара. Сагаца шийца къаьстта къамаьлаш деш хилча дикагIа довз цу болхлочун вахар, цунна эшар фуд, из новкъосташкара фу новкъостал эшаш ва. Цу тайпара бола новкъостий ба а ба агитатораш.

Тха агитатораш политически, экономически темаех дола къамаьлаш деш хинна ца Iеш, тIехь-тIехьагIа дукхагIа дувца баьннаб самукъален, эстетика дешай хьакъехьа а. Нов. Андриенка ше беседа еш дувц, самукъален гIулакхаш лерттIа вIаштIехьадахар, сагага дикагIа йола оамалаш Iомаийтара, коллективизма, новкъостлен уйлаш йолаш из хилийтара болча балха лоархIамера дакъа хилар. Коллективаца цхьана театре ахаро, дунен халкъашта юкъера а кхыдола а цIейш леддаро, кагирхой сайренаш е клубашка заводской юкъера сайренаш чакхъяхаро, хьунагIа а кхычахьа а цхьана салаIа ахаро — цу дерригне а нах шоайла гарга ува, цаI вокхан хьашт теркалдеш хила Iомаву, вешта аьлча коммунизм хьалъерий моральни кодекса цхьа васкет: саг — сага доттагIа, воша, новкъост хилара уйла кхею.

Тха заводе чувоаллача латт «Воай заводах лакха культура йола предприяти ергья вай!» аьнна тIаявдаь арка. Производственни цIеной безамегIара бесаш хургдолаш хозду тIемегIара. Дуккхача участкашкара оборудовани сийрда а безаме а хулийта басараш хьекха я. Коа тIа клуйбаш яьй, зизаш дегIал. Художественни самодеятельноста болх кагирхоша тоабеш боагIа. Комсомола комитете ший джаз я.

Партком заводера къахьегамхой эстетически кхетамца кхебара балха план къоастам баь цхьалхайоаккхаш йоалл хIанз. Кастта ергйолаш я цу хьакъехьа йола, «Производство лакха культура йолаш хилийтара тIехьара» агитаторий семинар.

Иштта хIара денгара денга шерлуш йоагIа агитаторий балха формаш а методаш а.

Т. ЖУРБИНА,
Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача завода политпросвещене кабинета заведующи.

ЗАВОДА ЛЕКТОРСКИ ГРУППА

Массехк шу да «Знание» яхача общества члений лекторски группо крекинг-заводе болх бу. 30 гаргга инженерно-технически болхло, новаторaш, производстве хьалхле лелаераш чувоагIаш я из. Цар дIайовзийт производстве хьалхле лелаерий опыт.

Болхлой аудиторешка, завода общежитерча лекторешка общественно-политически, экономически, Iилман-технически темаех йоаца лекцеш еш цар.

Ди тIехьа шерлуш йоагIа лекторски группа. Дукха ха йоаццаш цун мугIарашка эттав сайрийнарча марксизма-ленинизма университета атеистически факультет яьккха ши болхло. ХIанз атеистически темаех лекцеш еш цар болхлошта.

Нов. Ванцела йийшай «Дын кхалсаги», «Iилмеи дын» яха лекцеш. Нов. Кунаха йийшай «Искусствои дын» яхача темах йола лекци. Ше лекцеш ешача хана сурташ а пано а гойт нов. Кунаха. Иштта еша лекцеш дикагIа а хул, дувцача дешах ладувгIараш дикагIа дIа а кхет.

Дукха ба группаца лекционни балха ветеранаш. Царех ба инженераш Шпичко, Шехтман, технически Iилмай кандидат нов. Межлумов, иштта хьинаре дакъа лоац лекционни балха къонача лектораша Семенова, Хачатурова, Сидоршина, Чуркста.

Цар лекцей тематика тайп-тайпара я. Лектор Шпичко дунен халкъашта юкъерча гIулакхехи кердарехи лекцеш ешаш ва, нов. Шехтмана лекцеш еш Азеи Африкеи мехкашка хIанзарча этапе къаман кортамукъален болама хьакъехьа, нов. Межлумова ешараш технически темаех — «халкъа боахаме химе болча лоархIамах» иштта промышленноста кхыча доакъосх йола лекцеш я.

ХIара шера белгалдоаккх заводе «лектора ди». Цу дийнахьа массе цехашка, общежите, кхыча производственни участкашка а лекцеш еш Iилмахоша, лораша, хьехархоша кхычахьара хьабаьхкача специалисташа.

Йоккха терко ю оаха лекцей темаш харжара. Завода вахарцеи хьалхашка латтача декхарашцеи айхха бувзам болаш хилийта гIерт тхо лекцеш. Теркалду ладувгIарашта довза ловш дола дешаш. Цу тайпара лекцеш дикагIа тIаэц ладувгIараша.

А. ГУМНИЦКАЯ,
крекинг-завода политкабинета заведующи.

Балха говзал лакхъяьй

Ялх шу да Джабраилов Алхазур Грозненски локомотивни депо болх беш вола. Машиниста гIончалла волаш доладелар цун къахьегама вахар. Цхьабакъда, дентара ди массаза доал ший балха говзал лакхъе гIерташ вар Алхазур. Техникум ше йистеяьккхачул тIехьагIа Ростовски машиннаькъа институте заочни отделене деша вахар нов. Джабраилов.

Балха нормаш тIехкхоачашъеш волча Алхазура коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи еннай. Дика болх беш хьавоагIача нов Джабраилова къахьегама книжка тIа депо коллектива дуккха баркалаш дIаяздаьд. ХIанз тепловозашка хьожача технически цеха мастералла болх беш ва из.

Укх деношка пачхьалкхен экзаменаш дика дIаенна, диплома защита а яь Ростовера цIакхаьчав Алхазур. ХIанз тепловозий боахама инженер-механика специальность я цун.

Г. АНОХОВ.

ЯХЬЕ БАЬННАРИЙ ТОЛАМАШ

Гудермесски мехкдаьтта управлене шерра ях йоаржаяь къахьегаш ба бульдозера трактористаш Маюченко Владимири Шашлов Владимири. Къаьстта дика къахьега волавери хьалха болх тесса лелабеш хинна нов. Маюченко. Каст-каста машина юхе сеца ваьлар из. ДIоагIаши ширици бе а елле лаьрххIа хIара узелга, болтага, фентага хьежар, хан-ханнахьа даьтта хьекхар.

— Вай Владимир Митрофанович-м чIоагIа хувца ма веннавий, — яха баьлар хьалха цо болх миншта бора ховраш.

— ВIалла тамаш а яц, цо яхье хьийхав вай производства толашагIа вола болхло, ший цIерахо Владимир Шашлов.

Транспортни цехе дикагIа вола водитель В. Шашлов волгеи цун цIи вIалла Сийлен доска тIара дIа ца йоалилгеи ца ховш саг вацар. ЧIоагIа безам бар Маюченко шийна а иштта болх булургболга дIахайта.

Капитальни ремонт а ца еш нормах 3000 сахьата болх байта беза трактората, хIаьта бульдозеристаша Маюченкоси Шашловеи дош делар ремонт ца еш 6000 сахьата шоай тракторашка болх байта. ЧIоагIа бехктохкаме декхараш да уж, хIаьта Беной яхача юрта болх беча шин новкъоста уж кхоачашде къаьстта хала дар, хIана аьлча из моттиг лоамашта юкъе улл, кIеззига догIа дийлхача боккха хотта боал цига. Керда хьаеча буровойшта котлованаш йоах бульдозеристаша, буровойна дIатIаваха йиш хургйолаш наькъаш ду. Маюченкоси Шашловен хьаьй №№ 36, 39, 40 йолча буровойшта лаьрхIа площадкаш. Яхьо чIоагIа хьоашал тоссадалийтар цу шиннена юкъе. Каст-каста цхьацца хIама дувцаш бIаргагора уж, балха опыт а дIа-юха тел цар, шоай толамаш кхы а дикагIа хургдола наькъаш техк.

ТIехь-тIехьагIа дикагIа хулар трактористий производственни хьокхамаш. ЧIоагIа дот гIоздаьлар Маюченко шийна Сийлен грамотеи ахчан премии елча. Дег тIара раьза хилар цу гIулакха цун новкъост а. Яхье баьннараш толамаш чIоагIдеш дIаболхар.

Собране тIаийца декхараш шинне а гаьнна тIехкхоачашдаьд. Капитальни ремонт ца еш 13.500 сахьата болх баьб трактора В. Шашлова, хIаьта Маюченкос — 12.600 сахьата.

Семилетка тIеххьарча шера тIаийца декхараш ханал хьалха кхоачашдара яьржача яхье дакъа а лаьца шоай машинашта ремонт ца еш кхы а 2 эзар сахьата болх бе чIоагIо йир водителаша.

А. МАГОМЕТОВ.

КОММУНИСТА ГIУЛАКХАШ

НОВКЪОСТАШТА ХЬОКХАМ ТЕЛАШ

Ший вахаре эггара ираз долаш долча деноех ди лерхI Антонина Ивановнас парте районни комитете шийна партийни билет луш хинна май бетта сийрда малх хьежаш дена ди. ДIаювцалургйоацача дега гIоазалца, дог тохаденна чуяьлар из парте Ленински райкома хьалхарча секретара кабинете.

ХIаьта фу хила йиш я коммунист яхача цIерал дезагIа! Дуккхачоа декхарийла ву цо саг, беркате, хьаьнала къахьегача, цIена а кIоаргга а уйлаш йолча сагага мара лакха лоатталургьяц из цIи.

...Цу хана дена бархI шу даьннад. Духовни а балха говзален опытеи хьакъехьа а чIоагIлуш хьаенай Антонина Ивановна, моториста ученицаллара йолаенна мастер хиларга кхаччалца никъ баьб цо. Дукха низ, ха, къахьегам дIабахийтаб Антонина Ивановнас производстве, яхача, лелача хьокхаме саг а хинна дIаоттара.

Цунца цхьана Грозненски галантерейно-трикотажни фабрике балха болча новкъосташа сий а ду, лархIа а лоархI Антонина Ивановнай кулгаш доно хиларах лаьрхIа ца Iеш, из дог дика дола, новкъостал де даиман кийча йола саг хиларах. Шоай балха говзал лакхъеш, опыт Iоаеш, шоаш хьалаьца никъ безаш бола дукха мехкарий ба цунца болх беш. Уж, шоай низ а шоашта ховр а кхо на деш, Iомабаьб Антонина Ивановнас а из санна болча кхыча коммунисташа а.

Принципиальни, шоай участкера меттел, цеха кхыча участкашкара а кхоачамбоацараш ца ловш, царца къовсам лоаттабеш саг я из. Мотористка Жук. Зинас ший балха декхараш лерттIа кхоачашдацар, талмаста дора цо ше деш дар, цудухьа каст-каста брак хулаш моттигаш нийслора, хьасш йола продукци дика хилацар. Цу гIулакха бахьанаш кIоаргга техка а техка, уж дIадахийтарал совгIа, Жук къахьегама дикагIа йола методаш Iомайир Антонина Ивановнас. Ерригача цехо еш йола продукци геттара дика хилийта гIерташ йолча цо дIайолайир арахецача продукце дикал лакхъяра тIехьа цеха ерригача коллективо доладьча гIулакха юхьиг. Из дош дийцар цеха партийнии профсоюзнии собранешка.

Цу тайпара коммуниста Ясаковай инициативах дIадоладенна продукци дикагIа арахецара гIулакх швейно-трикотажни объединене ерригача коллектива юкъара гIулакх а хинна дIаэттар. Предприяте хIара участко, хIара бригадо юкъейоалайир айп доацаш продукци арахецара саратовций балха дикагIа йола метод.

Дукха ха яланзар цу гIулакхах даьнна беркат гучадала: дика йола продукци арахецара укх шера ялх бетта план толамца кхоачашъяьй. Продукци геттара дика арахецар фабрика коллектива хIара члена оамал а хинна дIаэттад.

Дика а дог-безам тIабодаш а къахьегара балха дика хьалаш а эш. Из дика кхетадора Антонина Ивановнас. Цун инициативах фабрика ков дика цхьалха даькхал, асфальт йиллай, салаIа нах Iехоншаргболаш коа беседкаш яьй. Цу тайпара дукха ха йоацаш а тIехьа кегаденна, хоттеи бIеха хийи лаьттача коа хIанз болхлошта безаме салаIа моттиг я.

Фабрика партийни организаце секретара Ирина Сергеевна Султановас йоах: «Тха Тоня массанахьа а кхоачаш, долла хIама гунахьа долаш я. Коллективе белгалъьнна лоархIаш, езаш, эшаш саг я из. Антонина Ивановна бокъонца йола саг я». Иштта дика ювц Ясакова коллектива членаша а.

Коммуниста наха сий делга цхьан дийнахьа хьахулаш хIама дац. Из хул йIаьххача хана, дуккха къахьегарца, цо шийтара дика гIулакхаш гойтарца, из наха а обществана а накъа воалаш саг хиларца. Коллектива безами тешами болар доккха хIама да, дика къахьегачунга, балха тIа новкъосташта гIо де кийча волчунга мара кхоачарт а дац.

Коллектива кхетам лакхбеча кIезига моттиг лацац производства кепа йоазоно. Из дика кхетадеш ба фабрика коммунисташ. Цунна тешал ду дукха ха йоацаш арадаьккха доалача «Трикотажник» яхача пенгазето. Цу тIа дувц коллективо а цун цхьаццаболча членаша а даьхача толамех, дIайовзийт балха дикагIа йола опыт, дувц производстве долча кхоачамбоацарех, уж дIадахара наькъех. Редколлегена керте латт Антонина Ивановна.

Цул совгIа укхаза арайоах дикагIча производственникаша доаха толамаш дувца, болх дикагIа бара фабрика къахьегамхой тIахьеха «молнеш а».

Ше дийшачох, шийна ховчох кхоачамбаь Iеш яц Антонина Ивановна. Укх шера вузе деша йода из, хIанз экзаменашта кийчлуш я. Иштта я Антонина Ивановна Ясакова, парте Ленински райкома член.

М. АБДУЛАЕВ.

Москва, ЦIе майда. Е. Кассинен В. Мусаэльянен сурт.

Мехкдаьтта дукхагIа даккхара кхоачамаш

Мехкдаьтта дукхагIа даккха йиш яц, нагахьа санна автоматизаце, телемеханизаце, оборудоване, къахьегам вIаштIехьбаккхара, производства структура даькъе керда карагIдаьнараш юкъе а кхувлаш мехкдаьтта доаккхача техникен технологии махулла эргайоаккхаш тоа ца йойя.

Бурув тохача, мехкдаьтта доаккхача, Iилма-тохкама лабораторешка, конструкторски отделашка хIара дийнахьа творчески къа а хьегаш мехкдаьттахошта хьалхашка латта из декхар вахаре кхоачашдеш хьабоагIа Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахой.

Кердадар, толашагIдар, пайданегIдар лехаш тIагIертта цар хьегача къих дика беркат доал дукхагIча хана.

Мехкдаьттеи гази яккхара даькъе малагIа кердадар бIаргаго йиш я тахан «Грознефта» промыслашка?

Ховш ма хиллара, мехкдаьтта доаккхача даькъе эггара халагIа бола болх ба лаьтта кIалха скважинашта ремонт елга. Из болх аттача баккхара гIулакха шоай беррига низ уйлеи тIаерзаяь къахьегаш ба дуккхача конструкторски Iилматохкамеи организацешкара сотрудникаш, дуккха рационализатораш, изобретателаш. Иштта къахьегаш хиларах насосно-компрессорни турбаш вIашагIйоххеи вIашагIйоахеи хала болх кулгаща бергбоаца гIулакх вIаштIехьдаьккхар.

Из гIулакх кхоачашдеча эггара хьинарегIа дакъа лаьцар Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша. Тха мехкдаьтта промыслашка тохкам бир «Молгонова», АД-25, АПР яхача механизмашта.

Грозненцаша оттайир механически дIоагIай шоай конструкцеш. Инженераша Памоцкеи Маврийенеи хьадир «КТП» хьисапе дола пневматически дIоагIа. «Октябрьнефта» НПУ болхлой группо хьадир насосаш Iочуахийтараи юхахьалтIаяхараи лаьрхIа механически дIоагIа, иштта кхы.

Дика чакхдаьлар «Старогрознефта» НПУ инженерно-технически болхлой группе оттаьча конструкцех хьадаьча механически штангеви дIоагIана даь хьалхара тохкамаш. Цу дIоагIа конструкци чоалхане яц. Спайдера новкъосталца насосни штангай колонна юха а сецаеш кхоачамхиллал мощность дегIаккхувл цо. Тешам бенна ала йиш я, цхьа дола уздаш кIезиг-дукха эргадаьха тоадаьчул тIехьагIа Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша пунах боккха пайда эпаргхилар.

Халачеи технологически бехктокхаме долчеи балхашта механизацияра гIулакха юкъе тха мехкдаьттахоша дакъа лацара хьакъехьа дувцаш белгалъяккханза ергъяц «Старогрознефта» НПУ автоматикеи механизации юкъейоалаяра болх дIахьош йола группа. Цун чота тIа я лаьрххIача оборудоване дуккха маьхала конструкцеши мехкдаьттахой къахьегам дикка аттача боаккхаш йола приспособленеши. Цу группа низ кхоачаргбар кхы а бехктокхамегIеи чоалханегIеи дола декхараш кхоачашде, цхьабакъда кIезига нах ба цунца.

Цу гIулакха пайдане хургдар Средне-Волжски совнархозеи Азербайджанеи мехкдаьттахой опыт грозненски мехкдаьттахоша хьаийцача. Цу мехкдаьтта доаккхача районашка хIара мехкдаьтта промыслови управлене вIашагIъехна я Iилматохкамеи проектнии балхаш деш йола лаьрххIа цехаш (ЦНИПР). Цига йолаш я опытни мастерскеш, лабораторeш, кхыраш. Цар чу къахьегаш ва 100 совгIа инженерно-технически болхло. ЦНИПР-а кхоачашду укх тайпара балхаш: физико-химически тохкамаш делга, мехкдаьтта доаллача моттигашта анализ елга, скважинашта лаьтта кIалеи капитальнии ремонт яра балхашта механизаци елга, иштта кхыдараш.

«Грознефта» промыслашка пайда эц балха хьалаш аттача доахачеи къахьегама овсарле лакхъечеи «Бакинец 2 М», «А-40», «Зальягнийтер» яхача агрегатех.

Йоккха тIехьале йолаш гIулакх да мехкдаьттаи газаи транспортировка елга массе промыслашка юкъедоалалар.

Масала, мехкдаьтта доаллача Хаян-Корт яхача моттиге 35 километрага дIаккхаьчай лаккхара напорни схема. Из юкъейоалаяр бахьан долаш 94 процент йолча Iалама газах пайда эц цига.

Мехкдаьтта доаллача Малгобек-Вознесенская яхача моттиге йистебовлаш латт мехкдаьттеи гази цхьан метте хьагулдеши, царна транспортировка еши хургйола лаккхара напорни система хьалъяь. Хьалъяь а яьнна болх бе йолаеннай 20 километр дIоахал дола 500 милиметрови турбопровода хьалхара аргIа центральни трапни пункт, йистейоалаш латт газеи мехкдаьттаи 500 милиметрови трубопровода шолла гIа аргIа.

Лакхе белгалдаь балхаш кхоачашдича йиш хургья халкъа боахама эшарашта лаьрхIа кхы тIа а дуккхача Iалама газах пайда эца.

Мехкдаьтта цхьан метте хьагулдеш промыслашка йола схемаш санна боккха пайда беш я гравитационни траппашта метта «Малгобекнефть», «Старогрознефть» яхача мехкдаьтта промыслови управленешка балха юкъейоалаяь гидроциклонни сепаратораш. Гидроциклонни установкаш юкъейоалаяро йиш хулийт газа сепараци елга тоаде, группови сборни пункташ хьалъяра средстваши металли кIезигагIа доаде.

Боккха экономически пайда бу Нохч-ГIалгIайчен мехкдаьттахоша искусственни хьисапе тIоанаш лелхийтилга юкъедоаладарахи къаьнарча моттигашка санна дуккха мехкдаьтта доаллача лохерча тIоанашка а шоллагIча методех пайда эцарахи. Белгалдаккха деза цу даькъе «Грознефта» мехкдаьттахоша дика толамаш даьха хилар. ТIоанашка чудохийтача дерригача хих 83 процент пайда эцаш да. Иштта хьокхамга кхаьчаяц Союза цхьаккха мехкдаьтта доаккха район. Эггара хьалха укхаза карадерзадаьд 170—180 атмосфера давлени а лоаттаеш лохерча тIоанашка хий чуухийталга.

Укх гаргтарча шерашка карадерзаде лерхI ГIойт-Корта яхача мехкдаьтта доаллача моттиге 13-ча тIоана чу лакхарча давленеца газ чухецалга.

А. ВАЙНШТЕЙН,
«Грознефта» объединене мехкдаьттеи гази яккхара отдела воккхагIа вола инженер.

КЪАХЬЕГАМХОШТА ХОЗАГIЕИ ДИКАГIЕИ БАРЗКЪАШ

Шерагара шерага тоалуш латт Советски наьха вахар. ДукхагIа хьаду халкъа эша товараш.

ТIабувха гIирс хозагIеи дикагIеи лелабу наха. Фабрикаша кийча баракъа дукхагIа хьаделга дIадех бахархоша. Цудухьа тегача баракъан дикал лакхъе а ассортимент шеръе а гIерт тхо. Ийдархой хьашташ теркал а деш, Грозненски барзкъаш тегача трикотажни объединене коллективо боккха болх бу хьадеш дола барзкъа дикеи, хозеи, дегIа тIа товши, хIанзарча хьашташта жоп луши хилийтара.

Тегаш дола барзкъа дикагIа хилийтара производства культура лакхъю оаха, лерттIа кхоачашъю оттаяь технологически режимаш. Фабрични марка сий лакха лоаттаделга ший кертгера декхар лерхI ерригача коллективо.

Технически тIахьожам боацаш продукци дIачуялара хьакъехьа саратовцаша дIадоладаь дика гIулакх хьал а лаьца, объединене предприятешка шерра ях яьржай брак йоацаш продукци арахецар духьа.

Тегача барзкъий дикал лакхъяра тIадерзадаь де лерхIа гIулакхаш да: керда техникей толашагIа йола технологии балха юкъейоалаяри, къахьегами конструированнии дикагIа вIаштIехьбаккхара тха кадрай технологически боарам лакхбари.

Хьаеча хIамай дикал лакхъяра лаьрхIа ерригача предприятешка юкъейоалаяьй керда методика. ХьалхагIа кулгашца деш хинна дукха балхаш хIанз машинашца ду. Лакхара овсарле йолаш болх бу лаьрххIа йола 100 гаргга машини, зIамигача механизаце дуккха средстваши оттаяьй.

Мел овсарле йолаш болх бойя а. моллагIча кердача технико а е кердача оборудоване а боккха пайда бе йиш яц, нагахьа санна цу техникага хьаькъалца болх ца бейтачеи дика из кара ца ерзайчеи.

Нах Iомабара лаьрхIа толашагIа болча къахьегама школаши техминимума школаши вIашагIъеххай оаха. Цига цар Iомаю толашагIа йола методаш, шоай экономически знанеш лакхъю.

Теркам беш Iома а ю балха юкъе а кхувл оаха вай мехкарча хьалхле лелаеча предприятей опыт.

Укх шера массехказа хиннаб тха болхлой Москва, Киева, Львова, Ленинграда, Къилбаседа Кавказа экономически района предприятешка.

Технологически тIахьожам боацаш продукци дIачуялара метод юкъейоалаеш хиларца юха аттестаци ю болхлошта. ХIара болхлочоа дIалу 5 талон йола аттестаташ. Нагахьа санна брак йолаш цо болх бойя уж 5 талон йов цун.

Хьаеча хIамай дикалга хьажара производственни участкашка вIашагIъеххай звеньяш. Массе участкашка хьалтеха йоахк графикаш. Цар тIа хьежача гуш я технологически тIахьожам боацаш продукци дIачулуши брак еши болх беш йола участкаш. Шоаш а шоай новкъосташа а къа мишта хьийгад хов болхлошта. Продукце дикалга хьожаш деноши дIахьу массанахьа. Кхыметтел кIезиг-дукха а технологически дисциплина толхаяь, е хьаяь хIама брак яь юха ейта моттиг хилча, цу хьакъехьара дош дувца оттаду.

Продукце дикалга хьожаш дIахьош долча деноех ший тайпара школа хиннай ерригача коллектива. Технологически тIахьожам боацаши дIачуялара брак йоацаши продукци арахецара а хьакъехьа язду пенгазето, арайоах «молния» яха листокаш. Лаккхара дикал йолаш продукци арахецара болхлой тIахьехаш я гойтара агитаци. «Цхьаккха брак йоацаши технологически тIахьожам боацаши болхлойх тийша продукци арахецара!» яхача лозунгаца дIахьу беррига организаторски кхетамеи болх.

Брак йоацаш болх хьабара метод юкъейоалаелга дикагIа лел №№ 1, 5 йолча барзкъаш тегача фабрикашка. Цехашка дикка кIезигагIа ю брак. Масала, нагахьа санна 1963-ча шера 20 процент на хиннаяле, хIаьта хIанз — 6 процент. Моделахи фасонахи хьаярга хьежжа хул тегача хIамай дикал. Оалаш да, моделои фасонои хьахьокх хIамай дикал. Да а да из иштта.

Укх шера фабрикай коллективаша производства юкъейоалаяьй 535 тайпара барзкъий моделаш. 1963-ча шерарчул 2,5-зза дукхагIа хул уж. Кердача конструкцех хьаергья кхалнаьха кочамаш, маIача наьха кочамаш, маIача берий костюмаш.

Республикерча бахархоша дог раьза долаш дIаийю № 5 йолча барзкъаш тегача фабрика хьаль кочамаш, № 1 йолча фабрико яь маIача берий костюмаш, 6-чеи 3-чеи фабрикаша хьаяь берийи кхалнаьхеи кочамаш.

Укх шера духхьашха кхаьчай ийдархошка хоза догамаш даь йола кхалнаьхеи берийи зипа кочамаш.

Оаха доккхал деш ба тхоай производстве хьалхле лелаераш — коммунистически къахьегама ударникаш: Слюсарева Раиса, Айвазова Лида, Колтунова Галина, Льянова, Уманова, кхыбараш. Советски нах дикагIеи хозагIеи долча барзкъанца Iалашбе гIерташ шоай беррига низ дIалуш къахьегаш ба уж.

1965 шу долалуш, тегаш мел йолча хIамай ассортимент кхоачашъяра мах беча организацешкара заказ кхаьчад объединене предприятешка. ХIанзара мода теркал а еш, коллективо хIанзехьа кийчъяьй тийгача хIамай 200 модели, трикотажни хIамай 40 модели. ДукхагIа тегаргья маIача наьхеи берийи кочамаш, йиIигий даьре кочамаш, кIада хIамаш. Кхалнаха лаьрхIа хьаергья бега шув а бодаш, тайп-тайпарча фасонах йола хоза кочамаш. ЙиIигашта тегаргья хоза догамаш даь кочамаш. Хьерчалуш доацача зипахи кIадахи кочамаш ергья маIача нахан бераштеи.

Болхлой къахьегам дикагIа вIаштIехьбаккхараи производственни хьалаш тоадараи лаьрхIа 1965-ча шера экспериментальни цехаш йохкаргья керттерча фабрика коа. Цига оттаергья опытни образецаш тега агрегат. Цу гIулакхо торо хулийтаргья конструированеи моделированеи гIулакха дикагIа кулгалде, керда техникеи технологии юкъейоалае.

Конструкторий-модельерий, хIаьта иштта кIадашта нормировании еча инженерий а уйла тIаерзаяро йиш хулийтаргья керда модаш хьаярца цхьана, продукце дикали къахьегама овсарлеи лакхъе, хьаеча хIамаех пайда дукхагIа бе.

52-ча московски фабрика опытах дикагIа йола технологии, къахьегам вIаштIехьбаккхара керда формаши юкъе а кхувлаш, барзкъа хьадоахачеи кийчдечеи процессах болх бе дага да тхо. Иштта кхоачашду фабрикашкеи филиалашкеи хIамаш дикагIа тегара хьалхашка латта декхараш. Уж дерригa гIулакхаш деш хилар бахьан долаш ди тIехьагIа лакхлу арахецача продукце дикал.

Объединене коллективо цахаддаш болх бу ийдархой хьашташ Iомадара. Цу гIулакха лаьрхIа Универмаге, клубашка, культура дворецашка, дешара заведенешка гойт оаха тха производства моделех хьадаь барзкъа.

Тха предприятеша дика бувзам лоаттабу мах беча организацешца. Ю. Гагарина цIерахча Алма-Атински барзкъаш тегача фабрика опытах тха болхлоша мах бу шоаш тега хIамаш йоххаш. Цо йиш хулийт ийдархой хьашташ дикагIа довза. Ийдархоша яь ерригa замечанеш технически Советашка ювц, цар хьашташ махулла дикагIа кхоачашдара деза гIулакхаш белгал а ду цига. Мах беча организацешца оаха бувзам лоаттабарга хьежжа мара кхоачашдулургдац тхога ийдархой хьашташ.

Мах беча организацей декхарга хьежжа 1964-ча шера каст-каста хувцар оаха ассортимент, хIаьта наха дIаэцаш йоаца продукци сихха дIа а йоаккхар. Масала, 1964-ча шера 4-ча квартале кIезигагIа йир оаха кхалнаьхеи берийи зипа кочамаш, хIана аьлча дика дIаийцар уж. Наха чIоагIа хоатташ яр берий даьреи кIадаи кочамаш, берий пижамаш, кхалнаьха халаташ. Дукха ахкацар уж тикай тархеш тIа. Сихха дIамаьхала яьлар.

Цхьабакъда хIанз а тIехь доаттIача бесса Iомадац ийдархой хьашташ. Цхьайолча хана нийса заказаш дац мах беча организацеша. Из заказ юха хувцар бахьан долаш геттара хала экономически хьалаш долаш дут тхо цар.

Бахархой хьашташ махулла дикагIа кхоачашдара эшаш да маьха дарегIеи хозагIеи дола кIадаш. Цхьабакъда, массахана хьакхахьац тхона цу тайпара кIадаш. Цар метта кхыдола кIадаш хьакхухьийт поставщикаша каст-каста.

Республике тоъац маIача наьхеи берийи кочамаш. 1965-ча шера планах белгалдаь да уж кочамаш 125 эзар дукхагIа хьае, вешта аьлча хьаергья 500 эзар коч. Цхьабакъда, царех а кхоачам хилац бахархошта.

Республика кхоачам хургболча бесса кочамаш хьаелга вIаштIехьдаккха лерхI оаха.

СССР-а Министрий Совето баьча соцамга хьежжа, ийдархой хьашташ дизза кхоачашдара тха низ кхоачаргболаш объединене эша товараш лоаттаде деза «Ростекстильторг» яхача тресто.

ХIанз тхо кийчлуш да объединене хьадаь кийча барзкъеи трикотажни хIамаши ахфабрикаташи йоххара фирменни тика хьаелла. ТIаккха кхы а дикагIа Iомадергда оаха ийдархой хьашташ.

А. БАБАДЖАНОВ,
барзкъаш тегача - трикотажни объединене генеральни директор.

КПСС ЦК Пленума решенеш—вахаре!

Тха района къахьегамхой хьинаре къахьегаш ба коммунистически парте Центральни Комитета мартовски Пленума решенеш вахаре кхоачашъяра. Паччахьалкхенна дIателача продукташта мах тIатохаро торо хулийт юрта боахам наьха санна дегIабоалабе. Лаьттеи хьайбай боахами лелабеча Iилманнеи практиканеи белгалдаьнна толашагIа дараш производствана юкъекхахьа шерра бокъонаш еннай боахама кулгалхоштеи специалисташтеи. Боахама деррига доакъош пайда луш хилийта а продукци хьаьккхарга дIадохар лохде а йиш я хIанз хIара колхозагеи совхозагеи.

Семилетка тIаххьарча шера план кхоачашъяра а пачхаьалкхенга дукхагIа хьайбай продукташ йохкара а даькъе дика толамаш даьхад тха района къахьегамхоша. Пачхаьалкхенга шура йохкара ах шера план 108 процент кхоачашъяьй, дулх дохкара — 105 процент, фуаш дохкара — 107 процент, тха дохкара — 101 процент кхоачашъяьй.

Соахка хьалхарча 6 бетта дехкачул 172 тонн дукхагIа дулх дехкад укх шера, хIаьта шура щоза дукхагIа, фуаш — цхьа миллиони 317 эзари дукхагIа.

Укх шера къаьстта дика болх бу «Шалинский» совхоза хьайбаш лeлaдераша. Пачхаьалкхенга дулх дохкара ах шера план ханал 20-ди хьалха 133 процент кхоачашйир цар. ДукхагIа шура яккхара а йохкара а даькъе ишта бокха толам баьккхар «Южный» яхача совхозои, Ленина цIерахчеи 20 партсъезд яхачеи колхозашеи. Гlоръяьнна дика болх баьб

ДЕГIАУХАШ ЛАТТ ХЬАЙБАЙ БОАХАМ

«Шалинский» совхоза цхьоалагIча отделене шурий ферма коллективо. ХIара кхоабача Iаттагара соахка 6 бетта яьккхачул 951 килограмм дукхагIа шура яьккхай укх шера, хIаьта ерригача совхозе — 783 килограмм дукхагIа. Укх шера «Южный» яхача совхоза доаркаша хIара кхоабача Iаттагара 965 килограмм шура яьккхай, е соахкарчул 414 килограмм дукхагIа.

Яьржача социалистически яхье хьалхара моттиг яьккхай «Джалка» совхоза цхьоалагIча отделене доярка Идалова Нурсес, хьалхарча ах шера гIулакх деча хIара Iаттагара 1481 килограмм шура яьккхай цо. Цул дукха тIехьайнсаяц хIара Iаттагара 1415 килограмм шура яьккха йола «Шалинский» совхоза цхьоалагIча отделене доярка Гапаева Умидат а. Районе цIи хеза я «Автуринский» яхача совхозера Iаьсий лeлaдер Шахаева Рашет. Цо гIулакх деча Iаьсех цхьаьккха деннадаш, хIаьта хIара Iаьсана ден - бус 850 грамм дулх тIаккхет.

Ше лелаеча 20 эзар кIоригах 96 процент хьалкхеяьй «Джалка» совхоза кIоригашта гIулакх деча Б. Тургаева, Р. Музаева, Т. Зибиррова звенос. Яххача ялх эзари ах эзари котама гIулакх деш я коа тIара оалхазараш леладу Аюбова Шумисат. Укх шера байнача ялх бетта хIара котама тIехьара 118 фуъ гулдаьд цо, хIаьта «Джалка» птицефабрика коллективо ханал итт ди хьалха кхоачашйир фуаш дохкара план.

Коммунистически парте Центральни Комитета мартовски Пленума решенеш кхоачашъяра шоай деррига хьинар оарцагIдаьккха 1965 шера плани социалистически декхараши толаме кхоачалде гIерташ ба района къахьегамхой. Цхьабакъда, тхона цхьадола новкъостал эш. Дукха ха я «Автуринский» яхача совхозера бруцеллез дола доахан дIадаха деза яхаш дувца. Хабарал совгIа хIанзалца даь хIама дац. Хьалха санна цамогаш дола доахан совхозе да.

Къаьстта во латт хьайбай фермашта механизаци елга а. «Шалинский» совхоза хьакхарч кхоабача ферме укх шера хьалъяь яккха езаш яр доакъараш кийчду цех, цу гIулакха эшаш дола проектно - сметни документаци долаш да. Цхьабакъда, хIанз а из хьалъе дIайолаеннаяц «Сельхозтехника» Аргунски МРО. Мел эша оборудовани йоллаше а фермашта механизаци елга эсала леладу «Джалка» совхозе а. Из болх сихагIа йистебаккхара коа тIара оалхазараш чудола помещени мукъаяккха езаш я, хIаьта уж чудохка кхы моттиг ца хиларо керттерча даькъе юхабет механизаци яь яккхара беррига болх. Цудухьа геттара нийса дар ахкан замалахь коа тIара оалхазараш леладергдола кхоале хьалйоре.

Семилетка тIеххьарча шера план ханал хьалха кхоачашъяра района къахьегамхошта юкъе яьржа яхь ди тIехьа шерлуш латт. Пачхаьалкхенга дукхагIа дулх, шура, фуаш дохкара тIагIертта болх беш ба хьайбаш лeлaдераш. Масала, 10 июль тIакхоачаш пачхаьалкхенна дулхи шуреи дIаялара ворхI бетта план кхоачашъяьй Ленина цIерахча колхозо.

Я. ЛИТВИНОВ,
Шаьла района юртбоахама производственни управлене начальник.

УнахцIено лораяра

1918-ча шера 11-ча июле унахцIенон Халкъа Комиссариат вIашагIйоллара хьакъехьа кулг яздир В. И. Ленина. Берригача медицински болхлой низаш оарцагIдахарца мара даьржа хинна тайп-тайпара лазараш цIендаь дIадаха йиш яцар. Цун тIехьа В. И. Ленина кулг яздеча хьалхарча декретех цаI дар бахача наха кIиташ дахаиза дарг ца хилара хьакъехьара декрет. В. И. Ленина инициативах хьалхарча шерашка вIашагIъехкар дIайхача лазара духьала къовсам лоаттабара йола тройкаш, пятеркаш. Иштта вIашагIъехкар бIаргаIунал доацаш, леладе саг воацаш диса бераш Iалашдара йола комиссеш.

Медицински болхлой, больницаш ца хилар чIоагIа Iаткъар сага вахар лорадара. Кхыметтел Россия хьал тоаденнача 1913-ча шера а юккъера лаьрхIача 31 шу мара дацар саго вахаш доаккхар. Къаьстта хала хьалаш долаш бар дарбаи новкъосталца лазарах цIенбала йиш йолга ца ховш бола цхьайолча тIехьайнсача йистошка баьха нах. Унахошта дарбаш дора бокххийча исташа, моллаша, шайхаша, киловзал леладеча кхыча наха. Цудухьа бIарччача юрташкара нах бовра дIайхача а кхыча а лазарий унех.

Нагахьа санна 1913-ча шера Нохч-ГIалгIай республика хIанзарча территоре тIа 19 лор, 25 юкъера медицински болхло, унахошта 236 менги мара хиннабеце, хIаьта хIанз вай республике йолаш я 6845 менги бола 69 больница. Нохч-ГIалгIайчен унахцIено лораеш ва 1436 лор, 3306 юкъера медицински болхло, 18 санитарно - эпидемически станцеш, кхайкореи онкологически диспансераш, цIий доттара станци, скори помощь, йолаш я эпшача хана моллагIча гаьнарча районе сиха дIаккхача а унахо республикански центре хьакхоачаве а йиш йола ший санитарни авиаци.

Советски медицина белгтала хилар хьахьокхаш да бIаргаIунал доацаш бита йиш йоацача унахошта цахаддаш диспансерни тIахьожам лоаттабелга. Иштта диспансерни тIахьожам лоаттабу лоархIаме балхаш кхоачашдеча унахцIена болча наха: юрта боахама механизатороашта, доярокашта, промышленноста керттерча доакъошка къахьегача болхлошта.

Лазар ца хилийтарах а нагахьа санна долаш дале из дIа-хьа ца даржийтарах промышленни предприятешкеи юрта боахамеи къахьегача нахага хьожаш хан-ханнахьа профилактически гIулакхаш ду медицина болхлоша.

Республике йолаш я 22 пионерски лагерь, 1965-ча шера цига салоIаш хургва 15425 саг.

УнахцIенон денга кийчлуча юкъа промышленни предприятешка дIадихьад балха моттигаш цIенеи лостам болаши хилийтара дола месячникаш. Грозненски химкомбинате чакхъяьннай «цехашка хьокхаме санитарни культура хилийтара тIехьа» яха конкурс. Из конкурс дIаяхьар бахьан долаш холуш эргаьлар дукха цехаш. ЦIенеи лостам болаши хилар цехашка. Шоашта карагIдаьнна гIулакхаш чIоагIдар духьа 1-ча июле денз грозхимкомбинате массаза дIадахьа лаьрхIад «санитарни ди».

Санитарно - гигиенически знанеш лакхъяр духьа бахархошта юкъе хан-ханнахьа болх беш я республикански больница санитарни культура школа, къонача ноаной школа. Шаьраска деношкеи оршот деношкеи медицински атеистически темаех лекцеш еш, тематически сайренаши хаттарийи жопийи сахьаташи хул, санитарно - просветительни журналаш гойт.

ХIанз вайна кхоачам хилац юккъера лаьрхIача 75 шу ха йоаккхаш саг вахаш хиларах.

ХIара шера дикагIа дола хьалаш вIаштIехьдоах вай мехка советски саг унахцIена а волаш дукхача шерашка вахийтара.

Санитарни хьалаш дика вIаштIехьдахарга хьежжа мара цIендаь дIадоахалургдац кхераме дола дукха лазараш, йIаьхлургьяц коммунизм хьалъеш воаллача советски саго вахаш йоаккха ха.

М. ГРОЦКИЙ,
лор.

Литовски ГРЭС — республика энергетически сооруженех йоккхагIчарех цаI. Бокъонца болх бе йолаелча буржуазни Литве хиннача ерригача электростанцешта луш хинначул 25-зза дукхагIа электроэнерги луртъя цо.

Республика 25 шу дизара сийна массехк ди хьалха йиъластIча турбоагрегата монтаж е лаьрхIад гIишлонхой коллективо.

Сурта тIа: Литовски ГРЭС машинни зале. Б. Бучялиса сурт
ТАСС фотохроника.

Къахьегамца яьккха сийле

Грозненски ремонтно-механически заводе хинначоа бIаргагургда коа дIачувоаллача хьалтеха доалла «коммунистически къахьегама предприяти» яха плакат. Из сийлен цIи яккхара хьинар кхо ца деш къахьийгад завода хIара болхлочо. Заводе болх беш вола массехк бIаь саг барт тайна, цхьа дезал санна тIагIертта болх беш ва хIара денна.

Нагахьа санна дикагIа болх беш вар малав аьнна завода кулгалхошка хаьттача, ер дикагIа ва аьнна саг къоаставе хала да, йоах цар. Цхьабакъда, дикагIчарна юкъе а белгалваьнна ма хулий, царех цаI ва мастер Сурцев Григорий Федорович.

Атта хиннабац цун вахара никъ. 1949 шера ворхI класс ше яьккха воаллашехьа Грозненски мехкдаьтта техникуме деша вахар из. КхоалагIча курсера Ше Эскаре гIулакх де вигар нов. Сурцев. ХIаьта, 1955 шера ше цIавеча, техникуме юха деша вахар Григорий. 1957 шера, из техникум йистеяьккха ваьлча, центральни ремонтно-механически заводе балха хьожавир нов. Сурцев.

Бурув деттача оборудованена ремонт еча цехе слесаралла болх бе волавелар Григорий эггара хьалха. Денгара ди массаза доала шийна улув болх беча наьха новкъосталца ший говзал лакхйора цо.

— Халонаш а нийслора-сона, — йоах нов. Сурцева, — хIаьта а карагIдувлача дог гIоздоахар са.

Цига цхьан шера болх баьчул тIехьагIа из хьожавир «Гипронефтемаш» института конструкцех скважина бурув тохача эша Iочуухийтеи хьалтIайоахеи механизмаш еча слесарий бригаде. Ший балха нормаш тIеххкоачашъеш, новкъостаьта хьокхам телаш болх беш вола нов. Сурцев дукха ха ялалехьа сменни мастер хьожавир.

Сменни мастер волаш шин шера болх баьчул тIехьагIа 1960 шера сборочни участке хьожавир Григорий Федорович. Цига болх бир цо мастер волаш. Цо кулгалдеча участка, завода цехаштеи бригадаштеи юкъе эггара хьалхагIа яьккхар коммунистически къахьегама участок яха сийлен цIи.

ДукхагIа, дикагIа арахеца продукци — из да бригадо шийна хьалхашка оттадаь декхар. Цу коллективо заводе эггара хьалха хьаллаьцар саратовций толашагIа йола метод — арахецаш йола продукци сакхат доацаш хулийтилга. ХIаьта шоайла тIахьожам лелабеш я из коллектив. Технически отдело тIахьожам лелабац цунна. Цунга хьежжа эггара лоархIамегIа бола болх байт царга. Цар арахеца продукци дукххача доазол арахьарча мехкашка дIаухийт. Нов. Сурцева кулгалду коллектив «ЦаI массанена тIехьа, массавар цхьаннена тIехьа» яхача девизах болх беш я. Иштта барт тайнача цу коллективо семилетка ялх шерен ах шерен цхьайтта шера план кхоачашъяьй.

— Ший опыт, дега йовхал наха телаш, цеха общественни вахаре хьинаре дакъа лоацаш хьавоагIа Григорий Федерович, — йоах завода кулгалхоша. Нагахьа санна цун бригаде цхьа гIалат нийсделча, ерригa бригада вIашагI а техе, анализ ю, из кхы хIахо йодача хана ца хилийтара наькъаш белгалдоах.

Бригадай членашта юкъерча рационализаторашта дикка новкъостал ду нов. Сурцева. ХIаьта ше а дика дакъа лоац цо рационализаторски предложени кийчъеча. Духьал укх шера ялх бетта кхоъ предложени еннай, царех шиъ хIанзло балха юкъе а йихьай. Григорий Федоровича еннача рационализаторски предложенех бурув деттача манифольдий блокай конструкци хийцай. Из предложени балха юкъеяхьарах блокий габарит эIамигъеннай, дозал кIезигагIа а долаш, хIаьта слесарашта гулъеш дукха аттагIа я из хIана. Цул совгIа Г. Сурцевеи слесарий бригадира Г. Стукалеи манифольдий блокаш гулъю стенд кийчъеш ба. Цо вIаштIехьдоалийтаргда хьалха кхо блок мара ца гулъеча, пхи блок гулъе. Из лоархIаме предложени балха юкъейихьача дукхагIеи дикагIеи блокаш арахеца вIаштIехьаргда слесарий, цунга дIадодар дикка лохлургда.

Денгара ди массаза доал ший балха говзал лакхъе гIерташ хьавоагIа Григорий Федорович. ХIанз Грозненски мехкдаьтта институте деша ваха кийчлуш ва из.

М. ЧАХКИЕВ.

БУРУВ КIОАРГАГIА ДЕТТ

Старогрозненски бурув деттача контора Гринь Тимофея кулгалдеча бригада бурув техад Хаян-Керторча № 39 йолча скважина. Из техначул тIехьагIа 4 эзар метр кIоарга долча мелови тIоанашкара йоккха мехкдаьтта кIедж техай. Цул тIехьагIа бурув деттараша вышкомонтажникашца цхьана болх бир № 665 йолча скважина бурови вышка хьалъеча. Из хьалйир графикал ши ди хьалха.

ХIанз бурув тоха доладаьд тIехкIоартача № 665 йолча скважина. Из я «Солени балка» яхача моттиге эггара хьалхара тIехкIоарга йола скважина. Деррига планах тоха деза бурув 4400 метр я. Цига мехкдаьтта доалаш хиларах дог тийша ба нов. Грина кулгалдеча бригадацара бурув деттараш.

Графикал хьалха а бувлаш хIанзлехьа теха бурув 250 метр я. Лакха къахьегама толамаш доахача къаьстта дика болх беш ба бурув деттараш ии. Снегирь Владимир, Дубровский Юрий, Кречетов Виктор, кхыбараш.

А. ТИЩЕНКО.

ГРАФИКАЛ ХЬАЛХА

ХIара денна дукхагIа заказаш ух «Малгобекнефта» НПУ ремонтно-механически цехе. Тайп-тайпара балхаш ду цу цехе промыслайи бурув деттача конторайи заказех. Дикеи ший ханнахьеи уж заказаш кхоачашдара хьинаре къахьег металлисташа.

ЧоагIа чоалхане заказаш ух цехе бурув деттача конторашкара. ХIара буровойна ларда йоккха аьшка блокаш эшаш хул, из ца хилча буровойна монтаж е йиш яц. ХIаьта мехкдаьтта лохаш вай дукха моттигаш хиларга хьежжа уж дукха езаш хул. Уж блокаш еш я М. Стасенко кулгалду бригада. Сиха а дика а бу шоай болх комсомольцаша газорезчика Бузуркиева Iаддал-Мажита, электросварщика Энгиноева Саварбика. Совлен металл ца доадеш болх баьча нов. Бузуркиева духхьал пхе бетта 2500 килограмм металл кходаьд. Шоай сменни норма 180—200 процент кхоачашъю царех хIаране. Укх бетта коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цIи еннай царна шиннена а.

Шера планах 10 блок е езача цу бригадо пхе бетта 7 блок кийчъяьй, хIаьта укх шера 20 блок хьа а яь бурувойшта дIаяла декхараш тIайийцад монтажникаша. Графикал хьалха ювлаш къахьегаш я из коллектив укх бетта а.

Керда техника производствана юкъейоалаяра, арахецача продукцега дIадодар лохдара чотах духхьал пхе бетта 25 эзар сом кхоаьд цеха коллективо. Декхараш дика кхоачашдарах городерча Сийлен доска тIа яьккхай ремонтно-механически цех.

В. ТАГУРОВ.

ХЬАТIАДОАГIАЧА IАННА...

Шелковской районерча Кирова цIерахча колхозе Iа дакха дезаш 26 эзар устагIеи цаI ах эзар гаргга бежани да. Уж гIожача а мошача а доакъарца дизза Iалашдара аьла 6200 тонн, силоса 15500 тонн, концентрировании доакъарий 1750 тонн кийчъе еза цу юртбоахама артела къахьегамхоша.

Цу деша йоккха терко еш я колхоза правлени. Ер шу долалушшехь а укхаза къоастам а баь, хIара комплексни бригадага дIакхачийтай гIожа а моша а доакъараш кийчдара йола планови заданеш.

Из гIулакх цIенхаштта караийцар цхьоалагIча комплексни бригада кулгалхоша. Цу бригадана керте латт коммунист Дмитрий Марашев. Цига фермашта улуврча участкашка ший ханнахьа дIайийра рожа 220 гектар, мукха 94 гектар, люцерна 80 гектар. Уж ерригa а культураш доакъарийна лаьрхIа дIайийра. ХIанз уж участкаш хьекха яьннай, аьлах аргIаш лаьд, хIаьта хIанз хьайбаш Iа доаккхаш хургдолча моттигашка тIаозаш а латт из доакъар. Цул совгIа хIанзлехьа хьекхай 200 гектара тIара цоц. Люцернах яьнна ерригa йол кена а теха, жево Iа доаккхаргдолча моттигашка тIаьла яьннай. Цу бригаде хIанзлехьа кийчъяь яьннай тайп-тайпарча баьцех йолча дикача аьла 900 тонн. Цул совгIа, укхаза аьла хьоккаргйолаш я кхы а суданка яхача баьца 120 гектар. Тешамбенна ала йиш йолаш да, цхьоалагIча комплексни бригада жа диза а долаш Iа дакхха йиш хургйолаш да, аьнна.

Доакъараш кийчдар боккхача лоархIаме хилара терко а еш, колхоже вIашагIъеллай доакъар даккхара лаьрхIа йола бригада. Цу бригадана керте латт коммунист Шафиев. Хиланза яргйоаца ерригa техника а инвентарь а еннай цу бригадана.

Къахьегама овсарле лакха а йолаш, цу бригаде къахьегаш а Алексей Хамещев керте вола комсомольско-кагирхой звено. Цу звено член волча трактористa Дмитрий Качарова «Беларусь» яхача трактораца хIара дийнахьа 36—37 гектар буц хьокх, норма 15 гектар йолча.

Тракторист Мусаев Iумари прицепщик Карин Василийи «ДТ-28» яхача трактораца йол хьагулъеш ба. Хьакхараи гулъяраи юкъе кIезигагIа юкъ йолийта гIерташ ба уж.

ЛоархIамеа болх ба механизатораша Хамещев Феликсеи Овсянников Николаеи кхоачашбер. Йол кепа етташ болча цар хIаране дикка тIехкхоачашъю шоай сменни заданеш.

Шофера Цаболов Шамила лаьрххIа кийчъяь йолча автомашинаца ка маьхал а йоалаш хьалъийю пресс-подборщика тIехьара тюкаш. Виъ грузчико Iалашду автомашина хадданза болх беш хулилга.

Колхозе ерригaча торонех пайда ийбу доакъараш дукхагIа Iоадара. Иштта, масала, кхаь а комплексни бригаде маькха ча хьа а гулдеш, аргIаш деш латт. Из доакъара баланса кхы тIа а йола резерв я.

Т. АНДРЕЕВ.

КРИВОЙ РОГ. ХIара денна планал совгIа 500 тонн гаргга руда хьалтIалу «Саксагань» яхача шахтерча горнякаша.

Сурта тIа: «Саксагань» шахтера дIадохьийта руда.
ТАСС фотохроника.

ШКОЛЕ ДАХА ХА ЯЛАНЗА ДОЛА БЕРАШ КХЕДАРА—КЪАЬСТТА ТЕРКО

ТIехь-тIехьагIа дукхагIа хулаш йоагIа школе даха ха яланза долча берий учреждененш. ХIара шерагара шерага дукхагIа хул Нохч-ГIалгIайчен берий бешамаш а. Нагахьа санна 1958 шера 1 январь тIакхоачаш республике 6593 бер чу а лоацаш, 121 берий беш хиннаяле, хIанз 15000 гаргга бер чу а лоацаш, 175 я уж.

КIезиг-дукха тоаденнад вай республика берий учреждененей кадрай хьакъехьара гIулакх а. № № 14, 15, 3, 22 яраш а кхыяраш а йолаш йолча производственни гIулакхаш Iомадеча ворхI школе вIаштIехьдаьккхад берий бешамашта воспитателаш кийчъбелга. Цу школаша арахецараща производственни педпрактика чакхйоах городерча хьокхама берий бешамашка. Цо новкъостал ду дикагIа кийчбенна бола специалисташ арахеца.

ДикагIча оагIора берзаш хувцабеннаб берий бешамашка бу кхетама болх. Республикански школал хьалхагIарча методически кабинето халданза ший хан-ханнахьа чакхйоах опыт дIа-еа телара, бераш кхетамца кхедара кердагIа дола хьисапаш юкъекххахьара долча дешай хьакъехьара семинараш, конференцеш, методически объединенеш.

1962 шера чIоагIъьяр бераш кхедара системе дукха хувцамаш делга лаьрхIа а, боккъалдар аьлча, школе даха ха яланза дола бераш кхетамца кхедара гIулакха программин документ ше долаш а йола керда программа. 1963 шера 1 сентябре ерригa берий бешамаш кердача программах болх бе йолаелар.

ХIанз дукхха педагогически коллективаш ка маьхал а ювлаш программа караерзаени кхетаеши, из юкъе яхьара керда методически хьисапаши гIулакхаши лехаш йоахк.

Берий бешамашка бераш кхетамца кхедара кердача системо белгалдеш да царна юкххьанцара дешар-йоазув Iомаделга. Iомалара методика геттара керда я, цудухьа школе даха кийчдара группе болх бара воспитатела ше лаьрххIа кийчлулга чакхдаккха деза.

Школал хьалхагIарча балха кадраш юхакийчъе езаш хиларца дувзаденна 1965 шера 1 июне чакхйоахаргья школе даха ха яланза долча берий бешамий болхлой семинараш.

Иштта гIулакхаца, укх шера 1 сентябрера денз школал хьалхагIарча болхлой ерригa кадраш йолалургья берий бешамашка кхебераш йоазув-дешар ховш кийчбара бола хьинарера болх бе.

Белгалдаханза даргдац Б. Саидахмадова заведующи йолча Йоккхача АтагIарча берий беша, Котова заведующи йолча Грозненски юрта района ДОК-ча берий беша карагIдаьннараш. Уж берий бешамаш бераш кхетамца кхедара балха а оборудоване а хьакъехьа городерча берий бешамел эсалагIа яц. Иштта цу хьакъехьа белгалъяккха йоагIа Шаьла районера Н. М. Хаджиева заведующи йола берий беш а кхыяраш а.

ХIанз керда программа юкъеяхьаро лохехьарча группай педагогашта новкъостал ду шоай болх кердача тайпара вIаштIехьбаккха а деш дар дикагIа ка йоалаш де а.

Кердача программа тIа йоккха уйла тIаерзаьй школе даха ха яланза дола бер правственни, къахьегама, эстетически хьакъехьа кхедара. Бер массе а оагIора дегIадоаладара хьакъехьа хьалхара моттиг дIалоцаш а хьалхара декхар лоархIаш а да бера унахцIено лораяри из ниса физически дегIадоаладари.

Школал хьалхагIарча берий учреждененей кулгалхой декхар да программа де яхаш дола деррига керда хIара воспитатела практикана юкъехьолга.

Бераш берий беша кхедара хьакъехьара программа Iома а яь, цо дIадеха керттера гIулакхаш кхоачашдеш чакхдаха йолаеннай дукха коллективаш. Ерригача берий бешамаша лелаергйоацаш дIаяьккхай бехкь йола фронтальноста принцип, цун когаметта Iуйрийнара цIено яр, кхача баар, занятешка кийчбалар аргIагIа сихонца доацаш, аргIагIа а оттадаь.

Дукххача берий бешамаша (№№ 2, 3, 4, 5, 14, 48 йолаш яраша) дикагIа тоадаьд ловзараштa дола хьалаш. ХIара группе ловзоргаш цIеи тайп-тайпарча доакъошка дIаса нийсъяьй, гIомарца ловзара дола истолаш кийчдаьд, хица ловзара ваннаш тIалатта подставкаш увттаяьй. Ерригача берий бешамашка Iуйранна юа хIама йиачул тIехьагIа ловзаю хIамаш тел, занятии хургхилара терко а еш. Бераш шоай хьаштдолча тайпара ловз хехкалуча ловзаргех: скакалкаех, бургацах, гIозарех, машинех.

Берий бешамашка сурташ дехкара болх дикка чIоагIа тоабеннаб. Просвещене Министерства цхьоалагIа берий беш бераш сурташ дехка Iомадара базовой беш я. Цига къоастаяьй вIаштIехьа йоагI-йоагIача тайпареи эрг-эргеи йола бераша сурташ дехка Iомадара темаш а хьисапаш а. Бераша дийхка сурташ чулоацам болаш а хоза а да. Уж сурташ хIанз Москверча Халкъа боахама карагIдийнарий выставке (ВДНХ) да.

Республикерча а городерча а берий бешамаша дукха къахьийгад педагогически процесс кийчъяра гIулакха. Воспитателаша шоай кулгашца кийчъяьй бераш лоархIамаш де Iомадара йола дукхха а пособеш. Цу хьакъехьа хьокхам луш хила йиш йолаш я № № 14, 1, 10, 25, 48 йола а кхы а берий бешамаш.

ЧIоагIъяьй берий учреждененей материальни база. Цо торо хилийтай берий учреждененей тIера тIахьежача гу куп дикка эргадаккха.

Цхьан даькъе хийцай берий бешамашкара мебель, ловзараштa йола ейга дIа-с кхухьа полкаш Iалашъяьй, тенакий уголокаш дIаяьхай, ловзоргаш шкафашка, стеллажаш тIа леладу.

Берий бешара вахар хIанз хозлу пенаш хIанзарча ханара бесаш долаш хьаьхна хиларо, сийрдача драпировочни кIадаша.

1964 шера Российски Федераце а вай республике а чакхдаьлар берий бешамаш художественни хьакъехьа кийчъярга хьажар. Республика дукхача школал хьалхагIарча учреждененша дакъа лаьцар цу хьажара юкъе. Хьожаш гучадаьннарий итогаш яьй. ДикагIа йолча берий бешамашта совгIата грамоташ а еннай, уж баркал аларца белгал а яьй. Цо даькъе я: Грознера № № 1, 14, 18 йола берий бешамаш, Гудермесера № 1 йола берий беш, Сунженски районера Щеча Эскара цIерахча колхоза берий беш, Наьсаречa мельзавода берий беш. Цу берий бешамаша дакъа лоацаргда РСФСР школал хьалхагIара учреждененш художественни кийчъяра хьакъехьарча конкурса юкъе.

1964 шера кхайкаяьй республика юрташкара дикагIа йола берий беш къоастаяра конкурс.

Цхьабакъда, школал хьалхагIарча берий учреждененей болх кIезиг-дукха тоабеннабале а, долаш да бераш кхетамца кхедара гIулакх лерттIа дIадахьара новкъарленаш еш дола цIенхашттара кхоачамбоацараш а. Моттигерча промышленностои маьхаш деча организацешеи берий бешамаш Iалашъяьй раскладушкаш, ялх моттигаи шин моттигаи истолаш, гIандаш, ловзоргашта йола шкафаш, стеллажаш, полкаш, стойкаш, лоамилгаш, горкаш бурчолгаш, кхыяраш санна йолча хиланза ца йоалача оборудованеца. Урус-Мартана района МартантIарча, Грозненски района Толстов-Юртарча, МалгIабика района совхозерча берий бешамашка цхьан раскладушка тIа шишша бер долаш дада наб еш. ХIанз а тIехьа къоастаяьяц школал хьалхагIара берий учреждененш ловзоргашца Iалашъяра проблема. Маьхаш деча организацеша карарча ахчах мара йохка тигац уж. Перечисленеш яра порядкагIа берий бешамаша ийде йиш йолаш дараш дIа ца долхаш дадийса товараш мара дац. Хьамча бургацаш, хоза а дарегIа а йола тенакаш, технически ловзоргаш, истолаш тIа ловза хIамаш, программо хулийтилга дIадеха дукккха а кхыяраш ийе чIоагIа хала да Республикерча ерригача школал хьалхагIарча учреждененашта.

Укх тIеххьарча шерашка Республикера берий бешамаш дикка дукхагIа хиннайоллашехь а маэшша дукха хила гаьна я уж. Городашка бахаш болча нахах 1000 сага боарамга диллача 40—50 моттиг хила еззашехь а 25 моттиг мара кхачац берий бешамашка. Кхы цул дикагIа дац юрташкарча моттигашкара хьал.

Из доашхалу республике бахаш бола нах сиха бебаш хиларцеи школал хьалхарча берий учреждененей гIирсаш хьалдара сухалаш геттара лоха хиларцеи.

Йолаш йола берий бешамаш, комбинаташ, яслеш-бешамаш кхоачам балла ца хилар бахьан долаш хила доагIарел дукхагIа бераш долаш я дуккха берий учреждененш. Программо дIадехачунга диллача группе 25 бер хила дезача, юккъера лаьрхIача, 30 а кхы дукхагIа а бераш хул цар чу. Цо дикка йоккхий халонаш хулийт бераш кхетамца кхедара балха тIа.

Укх 1965 шера планах республике хьалде лаьрхIад 1815 моттиг хургйола берий бешамий гIирсаш. Школал хьалхагIарча берий учреждененешкара дешара-кхебара болх тоабара а тIа-тIа дукхагIа хулаш боагIа вай республике бахаш бола нах царца Iалашбара а духьа гIирсаш хьалдеча организацешкара хьадеханза даргдац берий бешамий цIенош хьалдаь дахара хьакъехьара халкъа боахама планаш дувцилга йоацаш кхоачашъелга.

Л. МАРГАШВИЛИ,
Нохч-ГIалгIай АССР просвещене министра зам.

УРДУВ ДАХАР— САГА СИЙ ДОАДУ ГIУЛАКХ

ИЗ МАССАНЕ А ДЕКХАР ДА

Йоахкача зуламерча традицех хьакъоастае ховш а хила деза вай.

ЧIоагIа раьза хинна вай мехкарех доккхал деш дийшар аз «Сердало» газета тIа укх шера 29 июне арадаьнна «Вай ираз — вай воай бе доалл» аьнна Нохч-ГIалгIай Паччахьалкхен педагогически института студенткаша яздаь гуччахьара письмо. ДIаяхача замах юхедисача воча гIулакхашта, уж хьаллоаттадерашта духьалара вай кагирхой нийса протест, эгIазлон оаз я из.

Вай сийрда гIулакхаш бIехлеча вайна даха а болх бе а новкъарле еча дIаяхача замах юхедисача баьдеча гIулакхашта духьала лаьрххIа къовсам доаттабара еррига торопаш я вайга. Из къовсам толарг хилара дола тешал да дегIайоагIаш латта социалистически экономика, культура.

КIезига моттигаш яц къаман традицештеи оамалаштеи юкъе дIаяхача замах юхедиса зуламера гIулакхаш гучадувлаш. Вай пахалдаш къовсам лоаттабе беза къаман традицешта кIала а лежкъаш советски сага сий доадеш дола зуламера гIулакхаш нийса лархIа гIерташ барашца.

Вай довза декхарийла да кердача социалистически чулоацамца дегIайоагIа ший прогрессивни лоархIам хIанз а ца бовш йола дикагIйола традицеш, хIаьта уж къаьнача заман во оамалаш

Зуламерча гIулакхашца лархIа дезаш да урдув доахилга я. Кхалсагах ахча дIаделча бокъонца вола цун да хул маIача сагах, цо ийцай из, цун доалахье хул кхалсагах.

Вай советски кхалсагаца, кхалсагаца - къахьегамхочунца, общественницаца леладе мегаргдолаш дий уж тайна гIулакхаш?! Советски Iаьдало вайна еннараш санна йола бокъонаш бахьане дерригача дунен тIа къовсам ма лоаттабаьбий, хIаьта хIанз а ма лоаттабой из цхьаццайолча моттигашка.

Сийлахь - боккхача Октябро вайна яьха уж бокъонаш дIаяха, йоае гIертача гIулакхашца мишта хургба вай машар.

Вайна хьалхашкара новкъара уж эхь дола оамалаш цIеньяь дIаяхара боккха низ, эгIазлб хьахургйолаш воай йижарий — пединститута студенткай оазах дIакхета еза вай берригача кхалнаьха оаз.

Хьалувла, воай вахарера уж сий доаца гIулакхаш цIендаь дIадахара лира къовсам лоаттабе вай.

З. ГОЙГОВА,
Нохч-ГIалгIай историе, метта, литература Iилма-тохкама института йоккхагIйола Iилман болхло.

ВАЙ ИРАЗ ВОАШ ЛОРАДЕ ДЕЗА ВАЙ

Оаха, № 6 йолча профтехучилище деша дагIача мехкараша, дег тIара хьаллоац «Сердало» газета тIа дукха ха йоаццаш кепа теха хинна «Вай ираз — вай воай бе доалл» яха Нохч-ГIалгIай педагогически института мехкараша яздаь хинна гуччахьара письмо. Оаха баркал оал царна дIаяхача заман ийрчача гIулакхашта уж майрра духьалбаларах.

ХIанз а дукха моттигаш нийслу йо! ше раьза йоаццаше даьша низагIа из маьре дIалуш.

Тха училище деша ягIаш йола Магомедова Валентина дас «Горскнефть» яхача управлене болх беш волча инженерага маьре дIаелар. Деша хьа ца а ейташ Валентина цIагIа Iохоайир маьр-цIаьша.

Училище хиннача дешархой собране Магомедова деша юхайоалае еза аьнна оттадир. ШоллагIча дийнахьа дерригаш цхьана гул а денна училища кулгалхошца Горагорсне хьал а даха деша юхайоалайир оаха Валентина. Дешара тIехьа а нхийна экзаменаш дика дIаелар Магомедовас.

Дукха ха йоаццаш тха училищера Аздамирова Тамара йодайир. Из йола моттиг ха а хайна, ерригача группаца хьал а даха, цIайоалайир оаха тхоай новкъост.

Саг йоалае еача зIамигача сага урдувна дукха ахча тела дезар бахьан долаш шийна дукха еза йо! йоалае йиш йоацаш вус из. Оаха массаболча гIалгIайи нохчийи мехкарашка дехар ду ихалсага бокъонаш Iотелаеча тIехьадисача ийрчача гIулакхашта духьал массайолча хана къовсам лоаттабар. Вай ираз воаш лораде деза вай.

М. И. АЛПАТОВА,
Л. Д. МУРТАЗОВА,
Р. Д. СОСЛАМБЕКОВА,
М. С. ШАТАЛОВА,
Н. Б. АСТАМИРОВА.

ХЕЛЬСИНКЕРА МАШАРА КОНГРЕСС

ХЕЛЬСИНКИ, 10 июль. (ТАСС). Культура ЦIагIа селхан укхаза хьайийлай машара къаман кортамукъален, цIендаь массанахьара герз дIадаккхара тIехьара Дерригдунен конгресс. Вьетнаме, Доминикански республике, Конго, кхыча районашка а дунен юкъера гIулакхаш белгала кхохкаденнача хана Финлянде столице вIашагIкхийттаб пхе континентера викалаш.

Конгресса подготовительни комитета белгалбарах массавар раьза а волаш президиуме хорж къаман хIара делегаце викалаш. Дерригдунен Машара Совета членаш, конгресса балха юкъе дакъа лоацача кхыча организацей викалаш.

Фанфараш лохк. Делегаташа а хьаьшаша а ура а этта моаршал хоатт фински паччахьалкхен керте латтачунга Президентага У. К. Кекконенага. Сийлен хьаьшашта юкъе зале ва Финлянде премьер-министр И. Виролайнен, кхыча мехкашцарча гIулакхий министр А. Карьялайнен, чурча гIулакхий министр Н. Рюхья.

Председатель волча профессора Джон Бернала дIайха моаршал хоатт Финлянде президентага, сийлен кхыча хьаьшашка, конгресса делегаташка.

Трибуна тIа ва Фински къаман подготовительни комитета председатель парламента депутат В. Свинхувуд. Финляндера машара тIехьа бараш, аьлар цо, чIоагIа гIадбаха ба Дерригдунен Машара Совето машара форум Хельсинке еш хиларах. Финлянде машара тIехьара никь шерра хьаллоац дуккхача наха. Цунга хьежжа я тха чура а арахьара а политика. Советски Союзацарча тха доазонах бокъонца дола машара доазув хиннад, белгалдаьккхар В. Свинхувуда.

Конгресса ший болх толаме чакхбаккхар ловш ловца а баькха фински халкъа цIерах конгресса президиума совгIата председательски гон елар цо.

Фински правительства цIерах конгресса делегаташка моаршал хаьттар премьер - министра И. Виролайнена. Герз Iоадаро адамлен тIаоттабу кхерам белгал а баькха герз дIадаккхара тIадерзадаь тIехьа дIадоала дуккха гIулакхаш хьал ца лоацеш дисар хала хеташ дувц премьер-министра. Цхьабакъда, дунен тIа миллионаш нах ба машара тIехьа хьинаре къахьегаш аьлар И. Виролайнена. Уж нах тIехь - тIехьагIа дукхагIа хул. Финляндеи Советски Союзои вIаши машаре гIулакхаш леладара цIена уйла йола лоалахой хилара хетаяь машара монумент Хельсинке хьалъе дага ба финнаш, аьлар премьер-министра. Из башха - дика инициатива кхоачашъяра фински общественноста викалий комитет вIашагIйоллаш латт хIанз.

Мукьа ба сона скульптура Эсси Ренвала хьаьлча монумента проект конгрессага дIахьокха, йоах Виролайнена.

Цу ханна къаман барзкъаш тIадувхача фински мехкараша концертни зале пена тIа хьалтеха доаллача доккхача сурта тIара пордув хьадоакхх. Лаьттан тIара машара символ йола кхалсаг я сурта тIа бIаргагуш. Зале чIоагIа тIоараш детт.

Дош лу Дерригдунен Машара Совета президента Джон Бернала. Могаш ца хилар бахьан долаш Iохайна вагтIаше а къамаьл ду цо.

Вай даьхача халача шерашка хинна машара дерригдунен юкъера цхьайола конгрессаш чIоагIа унзарча хана хиннай, цхьабакъда, хIанз санна кхохкаденна хьал долаш цIаккха а хиннаяц. Кхыха дIа ца йохийташ кхоачашъе еза проблемаш хьалхашка латт вайна. Цу даькъе керттера проблема — Вьетнаме - американски империализма лоаттабеча къизача агрессивни тIема жертва.

Дунен моллагIча даькъа тIа герзашцарча низашца шийна хилча бакъахьа хета правительстваш оттае йиш я яхаш США правительствана хетараш хьаллоацаш яц дунен общественность.

США леладу гIулакхаш хьаллоацаш конгрессе цхьа саг коравоагIаргвац аьнна хетт сона, йоах дIахо профессора Джон Бернала. Вьетнаме лелаю американски агресси дIаяккха еза дунен халкъаша.

Эгтара лоархIамегIа дола вьетнамски дош конгресса балха тIа керттерчарех хила деза, белгалдаьккхар оратора. Конгресса балха повестка тIа латт шоайла вIаший бувзам бола тIемеи машареи кхыдола дешаш а. Уж толаме дувцара а кхоачашдара а барт - цхьоагIо эш, аьлар Бернала.

Ший къамаьл чакхдоалаш, профессор Джон Бернала аьлар, дегIа могаш ца хилар бахьан долаш Дерригдунен Машара Совета президент пост ца йитача валац ше, аьнна.

КIеззига салеIачул тIехьагIа конгресса балха порядках дола подготовительни комитета доклада гIа ладийгIар делегаташа. Конгрессе дакъа лоацаш болчарех дукхагIчар могайир из доклад.

Сакъердаме дIахьо шоай ха пионерски лагерашка салоIаш болчар. Цхьаннена шоллатIдар тара доацаш хул цар денош. Тахан лувча, кхоана хьунагIа экскурсе болх, хIаьта цкъаза юртбоахама къахьегамхошца болх беча новкъостал деш хул, иштта кхы дIахо а.

Къаьстта хоза хет берашта гаьнарча походашка болхаш. Фу дус цига царна дага ца дохаш! Костер потае, шалаш вIашагIйолла, баьдеча бийсанна седкъашка а хьежаш никъ лаха, иштта кхыдараш де а Iомалу.

Из деррита даь баьначул тIехьагIа ма чам болаш хет костера тIа кийчдаь кIура хьаж йоагIа даа хIама.

СУРТА ТIА: Шалажи яхача юрта «Раздолье» яхача пионерски лагера № 5 йола отряд походе йодаш.

И. ПЛИЕВА сурт.

ШАХМАТАШ

Укх деношка Грознерча шахматни клубе шахматех ловзаш хиннарий хьалхара тур чакхъяьлар. Къовсам лоаттабеш хилар Российски Федераце низ болашагIа бола мастерала кандидаташ.

Массарел котваьлар мастерала кандидат Грознера В. Слепов. Саратоверча А. Асташинца лайзар грозненец Г. Мовшович. Цхьаккха а кот ца воалаш йистедаьлар цар ловзар. Иштта чакхдаьлар вай С. Кастернова Архангельскерча мастералла кандидатаца хинна ловзар а.

ЦхьоалагIа тур чакхъяьлча хьалха ба Грознера В. Слепови Кастромера В. Артюшихини.

В. ЛАНСКОЙ.

---

310 ЭЗАР ТОНН КIОР БАЬККХАБ

ПРОКОПЬЕВСК (Кемеровски область), 7 июль. (ТАСС). Къахьегама доккхий толамаш дахарах «Зиминка-капитальни» яхача прокопьевски шахта горнякаша тахана дIайха моаршал делар щитови кIор боаккхача мастерага Банщиков Василеги по кулгалдеча бригадаге. Щитови перекрытей новкъосталца шера 310 эзар тонн металлургически заводашта доатор даьккхар цу цIи хезача коллективо. Щитови забояшка боаккхачул шоззеи ахаззеи дукхагIа а механизированни лавашка болх беча дикагIйолча бригадай къахьегама овсардена нийса а я из цифра.

Соахка июль бетта вIашагIъеллача. В. Банщиков бригадо болх кхетамца вIаштIехьбаьккха а говза а бу. Щит лелаяра сухала методаш бокъонца караерзаяьй цо. ХIара денна, хIара бетт-бетта къахьегама лакхарча овсарленца болх бар—горнякий девиз. Щитови хьисапе кIор боаккхача мастерий опыт хIанз дIаяйзай Кузбасса шахтай дуккхача коллективашта.

Автоматаца лехк трактор

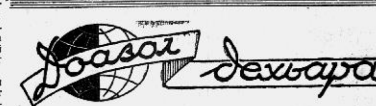
ВОЛГОГРАД. Волгоградски тракторни заводо арахийцай автоматически дистанционни лехкаш йолча ДТ-75 яхача гусеничии машинай опытни образецаш.

(ТАСС).

Турбинаш наьк де йолаеннай

ЛЕНИНГРАД, 5 июль. (ТАСС). Селхана Нева тIа бIаьххача наькъа араяьннай дунен тIа эггара йоккхагIчарех йола энергетически машинаш. Укхазара араяьннай «Лодьма» яха лихтер. Цун трюмашка дахчан «метташка» яда хIаране 508 эзар киловатт низ болча гидравлически шин турбина балха чархаш. Красноярски ГЭС-а лаьрхIа КПСС XXII-ча съезда цIерахча металлически заводе кийчъяьй чархаш. Ладожски Iам тIа, Свира тIа, Онежски Iам тIа, Беломорско-Балтийски канала тIа КIайча, Баренцова, Карски фордаш тIа гIолла станци хьалъеча майдан тIа кхаччалца долча Енисея доккхача даькъах чакхйоалаш ялх эзар километр никъ бе безаш я «Лодьма».

40 ди гаргга йIаьхлургья «Красноярски турбинай» вIашагIъэаь йолча воднотранспортни операци. Ша боккха-зIамига хиларга хьежжа Къилбаседен форда наькъа тIа цунца дакъа лоацаш хургда «Ленин» яха атомни ледокол. Сов йоккха хиларах машиннаькъаца дIайохьалургйоацандаь форда тIа гIолла дIаяхьа лаьрхIад турбинай чархаш.

ГВИНЕЯ КЕРДА ГIИРСАШ ХЬАЛДЕШ Я

КОНАКРИ. (АПН-а корр.) Дукха ха йоацаш Гвинея президента Секу Туре торжественно хьайийлар Советски Союза экономически а технически а новкъосталца Маму яхача моттиге хьалъяь консервни заводи Дитинне яхача хьалъяь хьайбай фермеи.

Маму яхача моттиге хьалъяь завод сомий, баьца даарий, дулха консерваш, тайп-тайпара сокаш, колбасаш арахецаш йола хIанзара промышленни комплекс я. Из предприяти хьалъяро дуккхача наха бе болх а хулийт, хIаьта Юкъерча Гвинее хьалхедеш долча баьца даарехи сомехи пайла эца торо а лу. Городе бахача наха хьалхашка къамаьл деш республика президента чIоагIа мах бир советски специалистий балха.

Маму яхача городе хьайийллача завода тIеххьа йистеяьлар Дитиннера хьайбай ферма а. Хьайбаш дукха хиларга диллача Малхбузен Африке хьалхарчарех йола моттиг лоац Гвинея. Цхьабакъда, колонизаторашка доал деча хана тIехьабисабар хьайбай боахам. Хьайбаш дукхагIа хилча уж продуктивни дацар аьнна сагота бацар уж. Гвинея юртбоахама къахьегамхоша хIанз цIенхашттатеркам тIабахийтаб дикагIча фух дола хьайбаш дебадара. Из гIулакх кхоачашдеча новкъостал дергда Дитинне хьалъяьча ферма.

В. ИВАНОВ.

Вьетнама Демократически Республикана кхерам тIатассар бахьан долаш герз бе доллал мел бола нах тIема гIулакх Iомадеш ба.

Сурта тIа: Ен Вуонг (Нам Ха яха провинци) яхача юртара халкъа милици салтий тIема гIулакхаш Iомадеш ба.

ВИА — ТАСС сурт.

КНИЖКАШ ДЕШАР БИБЛИОТЕКЕ ВЕНАВ...

Дукха еза шоай библиотека Катаяма цIерахча поселке бахача наха. Даим цIена, книжкаш дешарий безам тIаезаш хул из. Мичча хана хьо укхаза варах из хьалйиззе нах хул цига.

Шоай декхараш довзаш а уж дика кхоачашдеш а ба цун болхлой А. Макеева, Л. Высочкина, Р. Фименкова. Дика вIаштIехьбаьккхаб цар шоай библиотека болх. Книжкаш дешарашта тарра бовзарал совгIа шоай клиентий вахар, къахьегам бовз библиотекарашта. Духхьашха библиотеке венар вовзар духьа цунца беседа ю библиотекараша, мичахьа болх беш ва, малагIча литератураца цунна дукхагIа безам ба хов, хIаьта из деррига формуляра шоллагIча оагIон тIа дIаязду.

Цу гIулакхо дикка новкъостал ду библиотека болхлошта а книжкаш дешарашта а. Нагахьа санна из тIехьагIа библиотеке юхавеча цунца къамаьл даь библиотекарь ца ниисъелча а кхыча библиотекара а ховш цунна дукхагIа деза литература малагIа да. Иштта хилар со цига велаш а. Хакимов Iамар хьачуваьлар библиотеке. Цу дийнахьа болх беш хиннача Высочкина Ларисайна хайр тIемеи искусстваи литература дукха дезаш из волаш, цунна малагIа книжка харжа деза.

Шоаш дийшача книжкашта чIоагIа раьза болаш бар книжкаш хувца баьхараш а. «Сендуxьа дезаделар хьона Iайха дийша книжка», — яхаш хаттар ду библиотека заведующе нов. А. Макеевас книжка хувца венача А. Синельниковага, хIаьта цо доагтIача бесса жоп лу. Нагахьа санна цхьаболча книжкаш дешараша книжка юкъера цхьадола хIамаш нийса кхетадаь ца хилча уж пох дIакхетабу библиотека заведующе а библиотекараша а. Цу дерригача гIулакхо дукха безабалийтаб уж наха.

«Тхо декхарийла да, — йоах заведующе, — наха эшшача тайпара гIулакх де, массанена юкъе книжкаш дIадоаржаде, царна уж дезадалийтара къаьстта теркам тIабахийта. ХIаьта уж декхараш кхоачашдара низ а хьинар а кхо ца деш къахьег оаха.

14,5 эзар книжка да библиотеке. Уж да общественно - политически, Iилман, юртбоахама, промышленноста хьакъехьара, иштта кхы дуккхача тайпара. Цул совгIа библиотека язлаьр дийтта тайпара газеташи ткъаь ялхайтта тайпара журналаши. Цхьан дешах аьлча, библиотеке венача саготдергдац.

Тайп-тайпарча профессех бола дукха нах ух библиотеке. Тха поселкера цхьаккха дезал бац укхазара деша книжкаш ца кхухьаш, царна юкъе ба гIишлонхой, химикаш, мехкдаьттахой, пенсионераш, дешархой, цIен-ноаной, дукхха кхыбараш. Къаьстта дукхагIа книжкаш дешарца белгалбаха беза Рахимов Ибрахима, Светляков Поликарпа, Тищенко Клавде, дукхха кхычар а дезал.

ЧIоагIа лоархIаме да библиотеке тайп-тайпарча темаех сайренаши дешара конференцеши еш хилар. Каст-каста хул укхаза цу тайпара мероприятеш. Масала, дукха ха йоаццаш нефтемаслозавода общежите хилар «Боккъонца вола новкъост, доттагIа, коллективаца Iымерза вола саг», аьнначa темах библиотека болхлоша кийчъяь кагирхой сайре.

Геттара дика чакхъяьлар из сайре. Цу темах лаьца дувца оттадаь уж дешаш дувцаш хьинаре дакъа лоацаш хилар гулбенначарна юкъера дукхагIа бараш. Иштта сакъердаме хилар «Нохч-ГIалгIайчен поэзи» яхача темах № 37 йолча школе хинна сайре а.

Терко йоацаш дитац библиотека болхлоша бераш а. Духхьал царна гIулакх де лаьрхIа денош да библиотеке къоастадаь. ХIаьта цигара книжкаш кхухьаш пхи бIаь совгIа бер да.

Из дерригa кхоачашдара хьинаре къахьег библиотека еррига коллективо. Царна дикка новкъостал ду библиотечни совета а, цу хьакъе белгалбаха беза совета членаш бола хьехархой Б. Музарови А. Кравченкои.

Цул совгIа, библиотеке болх беш ба лакхехьарча классашкара дешархой. Царна юкъера белгалбаха беза Солнышкин Саша, Исаев Саша, Шали Нина, кхыбараш. «Дошо кулгаш да цар дараш», — оал царех книжкаш дешараша а библиотека болхлоша а.

Шоай книжкаш дешарашта гIулакх зарал совгIа, № 37 йолча школе, № 6 йолча поликлинике, кхычахьа болх беш я библиотека вIашагIъехка книжкай передвижкаш. Цу гIулакха геттара раьза ба книжкаш дешараш.

Лоацца аьлча бахача наха юкъе идеологически болх а беш кхетам балара чIоагIа теркам тIабахийта къахьег Катаяма цIерахча поселкерча библиотека болхлой коллективо. Клуб а е цхьаккха ЦIе уголок а йоацача тха поселке боккъонца йола культура очаг а хинна дIаэттай из библиотека.

Ф. КОРОТКОВ,
пенсионер.

ХIанз дика болх бу почта

«Почта болх во бу, ший хан-ханнахьа письмоши журналаши хьахкахьац» яхаш леткъаш хулар Экажкъонгий-Юртара нах. Адресатага шийга е цун цIагIарбарашка дIа а ца луш вовзачунга е цун доалахочунга, е моллагIча цун цхьан тайпах волчунга письмош дIателар почтальонаша. Лийле-кхийсте мичча хана а цкъа адресатага кхаьча письмо даьста хулар.

Дукха ха йоаццаш Экажкъонгий-Юртарча почта начальникалла хьожавир Костоев Осман. Кхыча почташка болх дукха баь йоккха опыт а йолаш из болх дика ховш вар из. Бехкевар дIа а ваьккха балха керда нах хьайицар Османа. «Почтера болхлой хувцабелча болх тоабелар», — йоах юртарча наха. Дика болх бу почтальонаша Аушев Мухьмада, Беков Дауда. Каст-каста ший болхлошца беседаш ю Костоева. Иштта, «Ший ханнахьа юрта бахача нахага газеташ, журналаш, письмош дIакхачийтар — лоархIаме гIулакх да», «Почтальона болх сий долаш ба», «Балха дисциплина» яха беседаш яьй цо ший болхлошца. Цудухьа хьалхарчул дукха а дикагIа лел хIанз почта болх.

Хь. БАЛАЕВ,
Экажкъонгий-Юртарча юкъерча школа завуч.

ХЬИЙГА КЪА ДАЙНАДАЦ

Наьсарен - Вокзалерча 11-шера школа цхьайттлагIча классе веррига а 16 саг вар дIадаха 1964—65 дешара шу доалуш. Цу классерча дешархошта хьехаш болча хьехархоша а школен дирекце а доккхал дора цу 16 дешархочох шиъ мара кIаьнк воацаш уж ерригаш а йиIигаш хилара.

Хьалхарча дешара шерашка вай хьежача 10—11-ча классашка дешарех дукхагIа бараш кIаьнкаш болаш хулар, хIаьта царна юкъе шикхоъ мара тIех хилча а йиIиг хилацар. Ишта дац хIанз. Наьха кхетам денгара ди массаза дала лакхлуш боагIа. ЙиIигашка дешийта дезац яха уйла дага а йолаш тIехьадиса гIулакхаш леладеш бола дай-ноаной кIезигагIа ба Наьсаре. Цу тайпара мара хила йиш а яц из гIулакх.

...Июль бетта 2-ча дийнахьа Наьсарен-Вокзалерча юкъерча школа цхьайтта класс яьккха йистебаьннарна хетаяь сайре хилар. Дийша даьннача берий дай-ноанoша хьалийзаяр школа актови зал. ХIаьта цу берашта хьийхараш даьшта-ноаноштa хьалхашка цар деша баьгIача хана яьха коталонаш ювцаш бар.

Дийша дIаболхараш а бар чIоагIа дегаш гIоздаьнна, баркал яхаш шоай хьехархошта, тамашийна дац из, хIана аьлча 16 дешархочох 13 чакхваьлар йиацин пхиаши мара йоацаш, хIаьта кхаьнне тIехдика дешарах дошо а дото а медалаш яьхар. Дошо медаль яьккхар Бакай Ларисас, хIаьта дото медалаш яьхар Мартазоваси Экажеваси. Жартазова шийна хьийхача хьехархой никъ хьаэца—хьехархой институте деша яха безам болаш я. Экажеваи Бакайи лорий дешар деша безам болаш ба.

Тхо тешаш да цар массане а шоай дагалаттар кхоачашдергхиларах. Никъ дика хилба шун!

М. КАРТОЕВ,
Наьсарен районо инспектор.

Хьалха латташ

Ер шийттлагIа бутт ба промышленни предприятешта юкъе яьржача яхье хьалхара моттиг а яьккха Къилбаседа Кавказа Совнархозеи Нохч - ГIалгIай облсовпрофеи карара кара тела ЦIе байракх Грознерча слюдяной фабрика коллективо лелаю.

Хьалхарча кварталерчул дикагIа хьокхамаш а доахаш кхоачашъяьй коллективо шоллагIча квартала план. Валови продукци арахецара ялх бетта план цар кхоачашъяьй 105 процент, товарни продукци — 106,3 процент, хIаьта къахьегама овсарле лакхъенний 4,94 процент.

Ала деза, укх тIеххьарча кхаь шера тIайийца социалистически декхараш кхоачаш а деш коллективо къахьегаш хилар.

С. ЧУХАРЕНКО.

Наьха хьашташ кхоачашдеш

Дукха ха йоаццаш Ачхой-Мартана района культура ЦIагIа депутата ди дезде гулбенна дукха нах бар. Цига бар Ачхой-Мартана райсоветеи района юртсоветеи депутаташ.

«Района боахамеи общественни вахареи депутатий лоархIамах» яр райисполкома председатела нов. Батыжева яь доклад.

Докладчико белгалбаьккхар Лермонтово яхача юртсовета болх. Духхьала депутатий общественностеи низаца шоай юрта клуб хьалъе лаьрхIад цар. Иштта дика болх беш хиларца белгалбаьхар цо цхьабола депутаташ а. Царех ба М. Шамсаев, Л. Цугаева, Б. Матаев, А. Попкова, кхыбараш. Шоай хоржама участкашка харжархошца вIашагIбетталу уж.

Цхьабакъда, мадарра аьлча цхьайолча юртсоветаша во вIаштIехьбаьккхаб шоай болх, царех я СаьмуIашкареи (председатель нов. Ахмедов) Бамутереи (председатель нов. Дорчиев) юртсоветаш.

Цул тIехьагIа къамаьлаш деш хилар Нохч-ГIалгIай АССР-а Лакхехьарча Совета Президиума секретарь нов. А. Сыщиков, Ачхой-Мартана райкома парте хьалхара секретарь нов. В. Русин, кхыбараш. Цар белгалдаьхар кхоачашде деза декхараш. Депутаташ декхарийла ба ялат чуэцача, дерригa бераш дешара чуозара дола закон кхоачашдеча хьинаре дакъа лаца, дIаяхача замах тIехьадиса во гIулакхаш наха юкъера дIадаха, иштта кхы а. Къамаьлаш даьча депутаташа шоашта хьалхашка латта декхараш сийленца кхоачашдергда аьнна дош делар.

А. ВОЛОВЩИКОВ.

Наха сий ду цун

Ялхайтта шу даланза кхуwш воагIаш саг мара вацар Гакаев Мухьмада Хьусен ворхI класс а яьккха Алма-Атерча горкоопторге балха воагIача хана.

Фу болх берба укхо, аьнна хеталора духхьашха из бIаргавайначоа, цхьабакъда, дукха ха ялале из уйла хувцаелар. Нахаца безаме, Iымерза, шийна тIадилла гIулакх тешшаме чакхдоаккхаш вола Хьусен массанена везавелар. Цул тIехьагIа дукха ха ялале продавеций курсашка деша вахийтар из. Еррига уйла тIаяхийта дешаш хилар из цу курсашка. Цига дийша йисте а ваьнна дулх дохкача тика чу продавецалла болх бе вахар.

Атта дацар хьалхарча деношка болх бе, цхьабакъда нийслуш йола халонаш эша а еш ший болх дика байза а байза болх бе волавелар Хьусен. Ца ховш дола хIама дIахьехаш, балха юкъера кхоачамбоацараш дIадоахаш новкъостал дора цунна шийца цхьана болх беча коллективо. ХIаьта шийх бола тешам боабанзар Хьусена а. Дика болх барца ахчан премеши Сийлен грамоташи елар цунна массехказа. Цига цо болх баьча пхе шера Сийлен доска тIара Iодаккханзар цун сурт.

1960-ча шера ше Грозне ваха венача хана деша дика болхло аьнна цIи дIаяхийтар цо ший. Шин шера болх бир цо горпищеторга № 81 йолча тика чу. ХIаьта 1962-ча шера денз таханарча денга кхаччалца Революце проспектах керда хьайийлача № 106 йолча тика чу болх беш ва. Юххьанца дика вIаштIехьбаьккхар цо ший болх. Дика дайзар наьха хьашташ а, уж кхоачашдеш низ а хьинар а кходац Хьусена. Масала, цунна дIахайра ийдархошта дулхах кийчъяь фарш езилга. Из кийчъерг-йола гIулакхаш вIаштIехьдоахаш ба хIанз цу тика болхлой.

Иштта ший гIулакх дика довзаш ва Гакаев Хьусен. Цудухьа веза из ийдархошта а дукха.

Ж. ЕВЛОЕВ.

Редактора зам. А. А. МЯКИЕВ.

ЛадувгIа

13-гIа ИЮЛЬ 1965 ШУ.

РАДИО: 6.30 — Юрта боахама болхлошта передача (эрсий меттала). 6.45 — Ашараш. 7.10 — «Грозненский рабочий» «Комсомольское племя» газетий обзор. 7.20 — Хоамаш. 7.40 — «Къона тIехье» яха передача (гIалгIай меттала). 8.40 — «Сердало» газета обзор. 8.50 — Ашараш. 16.00 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.10—Меликов яхача балета тIара сюнта «Безама легенда». 16.35 — Керда хоамаш (гIалгIай меттала). 16.45 — «Къонал» яха передача (гIалгIай меттала). 17.00 — Литературни передача (нохчий меттала). 17.15 — Промышленноста болхлошта передача (эрсий меттала). 17.30 — Керда хоамаш (эрсий меттала). 17.45 — Виктора Логинова очерк. Усть-Илимера вурийтта (нохчий меттала). 18.25 — Керда хоамаш (нохчий меттала). 18.35— Нохч-гIалгIай ашарий концерт.

Хьажа

ТЕЛЕВИДЕНИ: 12.00 — «Дунаевске ашараш»яха художественни фильм. 18.25 — Партийни организаце секретара экран (нохчий меттала). 18.35 — Телевизионни кердадараш. 18.50 — «Сатийнача ара» яха художественни фильм. 20.35 — Нурадилов Ханпаши цIерахча драмтеатро оттаеш йола «Цхьан юрта» яха спектакль (нохчий меттала).

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный ЦIеча фронтовикий улица, 15. Телефонаш: редактора — 2-41-23; редактора зам. — 12-07-01; бехктохкама секретара — 2-45-48; партийни вахареи, промышленнии, юртбахамеи, письмойи отделий — 2-25-72; корректорске — 2-09-20.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный ул. Красных фронтовиков, 15. Телефоны: редактора — 2-41-23; зам. редактора — 2-07-01; ответственного секретаря — 2-45-48; отделов партийной жизни, промышленного, сельскохозяйственного и писем — 2-25-72; корректорской — 2-09-20.

«Грозненский рабочий» издательства типографи. Революце проспект 7/84.

Типография из-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции 7/84.

СФ05412. Заказ № 3982.